

Előzetes Vizsgálati Dokumentáció

Élővilág Tervfejezet

*Matyó Öntözési Közösség Öntözési Szolgáltató Kft. Mezőkövesdi
öntözőtelepeinek engedélyes tervéhez*

Készítette:

NYÍR DEEP-LIFE Kft., Nyíregyháza

NYÍR DEEP-LIFE
Szolgáltató, Termelő és Kereskedelmi KFT.
4432 Nyíregyháza, Kincses köz 17/A.
Cg.: 15-09-071238
Adószám: 13888996-2-15
B.sz.: 11600006-00000000-43224157

Nyíri Sándor
szakértő
SZ-025/2011.
Nyíregyháza, 2026.

Élővilág

A térség természeti állapotértékelése

Helye:	Nagytáj:	Észak-Alföldi hordalékkúp-síkság,
	Középtáj:	Borsod-Zempléni síkvidék
	Kistáj:	Borsodi-Mezőség
	Település:	Mezőkövesd

Mezőkövesd városa az észak-magyarországi régióban, azon belül Borsod-Abaúj-Zemplén megyében helyezkedik el, a Mezőkövesdi statisztikai kistérség ipari, kereskedelmi és oktatási központja. A Bükk hegység déli lábánál, az Alföld és az Északi-Középhegység találkozásánál fekszik. Budapesttől 130, Miskolctól 50, Egertől pedig 25 km-re található az M3 autópálya, a 3-as számú (E71) főút és a Budapest – Miskolc – Kassa vasúti fővonal mentén.

A régió területe 13 429 km², amely az ország területének 14,4%-át teszi ki. Mezőkövesd 10 056 ha közigazgatási területén - a város központi belterülete: 1 113 ha, a hozzá kapcsolódó külterület 8 943 ha - él a város 16 570 főnyi lakossága (2015), mintegy 7 556 lakásban. A laksűrűség 2,2 fő átlagban egy lakásra vetítve. A belterületi átlagos népsűrűség 1489 fő/km².

Topográfia: A Bükkaljával határos tájrész enyhén hullámos síkja DK-felé, a tiszai ártérig alacsony ármentes tökéletes síksággá ereszkedik.

Éghajlat: Mérsékelt meleg – száraz, a kistáj D-i részén meleg – száraz térség.

Vízrajz: Az egyenként 5 ha-nál nagyobb kiterjedé-sű nyílt vízfelszínek, ill. vizenyős, mocsaras térszínek aránya 0,7%, amelynek 2/3 része a mocsaras terület.

Földhasználati arányok és tendenciák: 65% szántóföld (erős, – bár 2012-2018 között lefékeződött – csökkenő tendencia), 23% gyeperő (változatlan), 6,1% pedig a beépített felszín területi részesedése. A kistáj területének csaknem 1,1%-a bányai- ill. lerakóterület, ami többszörösen meghaladja az ide vonatkozó országos adatot (0,2%). Erdő csak a táj 0,6%-át fedi, ezzel az ország 2. legkevésbé erdőszült kistája. Az OTTrT szerint teljes egészében mezőgazdasági célterület.

Földrajzi tájtípus: Csernozjom réti talajjal fedett hordalékkúp síkság magas ártéri maradványfelszínein és magas talajvízállású szikes réti talajú lapos folyóhátakon kialakult szántóföldi mezőgazdasági táj.

Emberi hatáserősség: A kistáj közepes szintű emberi befolyásoltságot jelző β -euhemerób kategóriába került. A jelentős kiterjedésű gyeperő élőhelyek természetvédelmi értéke alacsony, a természetközeli élőhelyek aránya nem éri el a 30%-ot. A talajok fizikai és kémiai tulajdonságai számottevően megváltoztak (tömörödöttség, talajkémhatás, stb.) A vízrendezés szintén nem elhanyagolható mértékben változtatott az eredeti hidrológiai adottságokon. Az 1990 és 2018 között lezajlott felszínborítás-változások alapján táji szinten jelentősen erősödő antropogén terhelés mutatható ki.

Értéktár: A táj épített és természeti értéksűrűsége egyaránt igen alacsony. A Borsodi-Mezőség TK területét tájképvédelemre javasolták. A bükkábrányi lignitbányák környékén szükséges tájrehabilitációs munkák ezt a kistájat is érintik.

A tájkarakter földrajzi összetevői: A kistáj hegységelőteri egyenetlen, ill. tökéletes síkság, amelynek tájképi jellegét a rendkívül alacsony erdőborítottsága és a közepes szintű beépítettség miatt a nagyparcellás szántóföldek és a kiterjedt füves mezőségek határozzák meg. A táj É-, ÉNy-i része fontos közlekedési tengely, amely mentén a településsűrűség is nagyobb, a domborzat kissé változatosabb, mint a szűkebb értelemben vett alig lakott, rétek és legelők alkotta Borsodi-Mezőség. A kistáj ÉNy-i része a Mezőkövesd központú Matyóföld, ennek megfelelő erős identitástudattal, aminek természetföldrajzi objektumként határozott Bükk-hegységi, bükkaljai látványeleme is van. A kistáj K-i, több mint 200 km²-es területe lényegében lakatlan.

Természeti veszélyek: A természeti eredetű károk mértéke jelentős lehet, a kistáj több mint felét súlyos belvíz- és az aszályveszély fenyegeti. Az 1931-2015 között regisztrált PAI>6 adatok is azt mutatják, hogy a szélsőségesen aszályos évek száma É-on közepes (23-25 év), D-felé magas (25-30 év) volt. Az előrejelzett éghajlatváltozás következtében valószínűleg nagy lesz a jelenlegi tájhasználat sérülékenysége, átalakulásának mértéke.

Természetvédelem: A kistáj 25%-a a Borsodi-Mezőség TK-hez tartozik. A tájegység 47%-án érvényes a Natura 2000 madárvédelmi élőhelyek miatti oltalom.

A tágabb környezet bemutatása

Mezőkövesd község határában az intenzív mezőgazdasági művelésű táblák jelentősen megnyirbálták a természetes növénytakaró kiterjedését. A vizsgált területen már csak mozaikszerű darabok formájában maradtak meg táblaszegélyi gyepek, fás, bokros vizes és nádas foltokként.

A nagytáblás szántóterületek kialakításával és a nem kellően szakszerű művelési technológiák megválasztásával csökkent a termőföld mennyisége, a talaj termőképessége pedig romlott. A kivágott fasorok és erdőfoltok miatt a természetes rendszerek állapota átalakult, jellemzővé vált a talajsavanyodás.

A 90-es években bekövetkező tulajdonváltással a mezőgazdaságilag művelt területek tovább aprózódtak, és a területhasználat még kevésbé alkalmazkodik a táji adottságokhoz: figyelmen kívül marad a mikro-domborzat, a különböző talajadottságok és az eltérő vízgazdálkodású talajszerkezet. A területet az intenzív használat jellemzi, és főképpen a szántóművelés. A teljesség igénye nélkül a termelt kultúrnövények az alábbiak szerint csoportosíthatók:

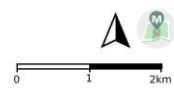
- nagy vetésterületen általánosan fellelhető a kukorica, az őszi kalászosok - rozs, tritikálé - és napraforgó. A közöttük való választást az elérhető nyereség nagysága határozza meg. A mai felvásárlási árakkal a kalászosok igen csekély jövedelmezőségűek, szinte jónak ítéltető, amennyiben fedezi a termesztés kiadásait. A napraforgónak még az érésben lépő szép állománya sem tudja garantálni a nyereséget, mert a betakarítás időszakára gyakran beáll az elhúzódó esős időszak, és az akár teljesen megghiúsítja az aratást. A kukorica stabil területi túlsúlyát a még napjainkban is a vele elérhető legnagyobb nyereség biztosítja.
- az ökológiai szélsőségek ellenére (csapadékmennyiség, csapadékeloszlás, tavaszi fagyok, heterogén talajadottságok, stb.) jelentős a gyümölcstermesztés alma és meggy vonatkozásában.
- a tájegységi termesztési hagyományok részben még meghatározóak, és bár változott a dohány felvásárlása, a termelői kedv még nem csökkent.
- évenként változó igény mutatkozik a klasszikus zöldségfélékre (uborka, káposzta, paprika, paradicsom, stb.), mert a konzervgyárak rapszodikusán működnek.
- nem jellemző az újabban felmerülő fogyasztói igényre sem pl. madáreleségnek fénymagot, kölest, stb. vetni.

Készült a Magyar Államkincstár "MePAR Portál" rendszerében. Az adatok tájékoztató jellegűek.

2021.12.07
2021.12.07 10:17

M = 1:50000

Védeltség helyzete

A településtől dél-keletre található a Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet, valamint a Borsodi-sík elnevezésű NATURA 2000-es terület.

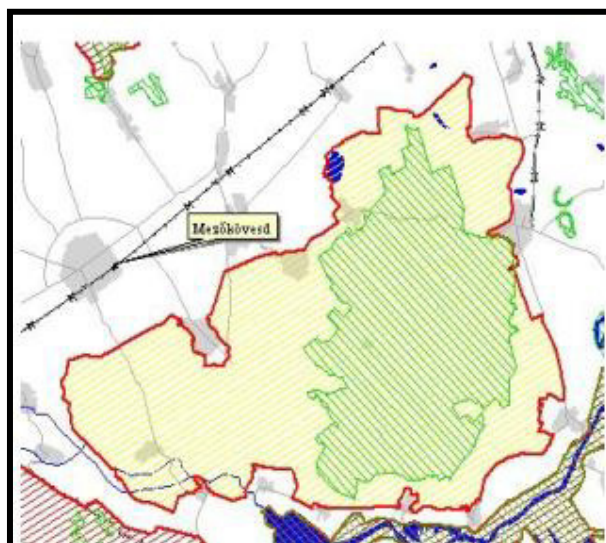
A Borsodi-sík néhány jellemzője:

A terület neve: BORSODI-SÍK

A terület kódja: HUBN10002

A madártani jelentőséggel bíró terület nagysága: 37045,79 hektár

A terület státusza a Natura 2000 hálózaton belül: Különleges Madárvédelmi Terület – Special Protection Area (SPA)

Egyéb védeltség:

Fontos madár élőhely (Important Bird Area - IBA)

Borsodi Mezőség IBA, 39000 hektár

Különleges természet megőrzési terület (Natura 2000)

Országos jelentőségű védett terület

Helyi jelentőségű védett terület

Általános leírás:

Borsodi Mezőség, illetve Kis-Hortobágy néven is ismert. A Bükk-hegység délkeleti lábánál, a Tisza jobb partján elhelyezkedő szikes ártér. Szikes pusztákkal, mocsarakkal, holtág maradványokkal tarkított terület.

Madártani jellemzés:

Pusztai madárfajaink fontos élőhelye, globális jelentőségű parlagi sas-, haris- és tűzokáállomány él a területen. Kóborlási időben is jelentős a ragadozó madarak állománya, télen a Tisza-tavon éjszakázó lúdcsapatok járnak a területre éjszakázni.

Napjainkban egyre hangsúlyosabban vetődik fel a természeti adottságok humán értékei használatának igénye, a természetes élőhelyek, tájképi értékek védelmének szükségessége, természet-közel állapottuk hosszú távú fenntartásának követelménye. Egyszerre kell a hasznosítás és a megőrzés – egyszóval a környezetgazdálkodás – szempontjait úgy ütköztetni, összehangolni, hogy a természeti adottságok és értékek, mint a közösség tulajdona hosszú távon megmaradjon, megújulhasson és szolgálhassa utódaink örömeit és érdekeit. A fenntartható fejlődés elvét kell szem előtt tartani, tehát a jelenben meglévő erőforrásokat oly módon kell hasznosítani, hogy a jövő generáció számára is biztosított legyen az ezzel való gazdálkodás lehetősége.

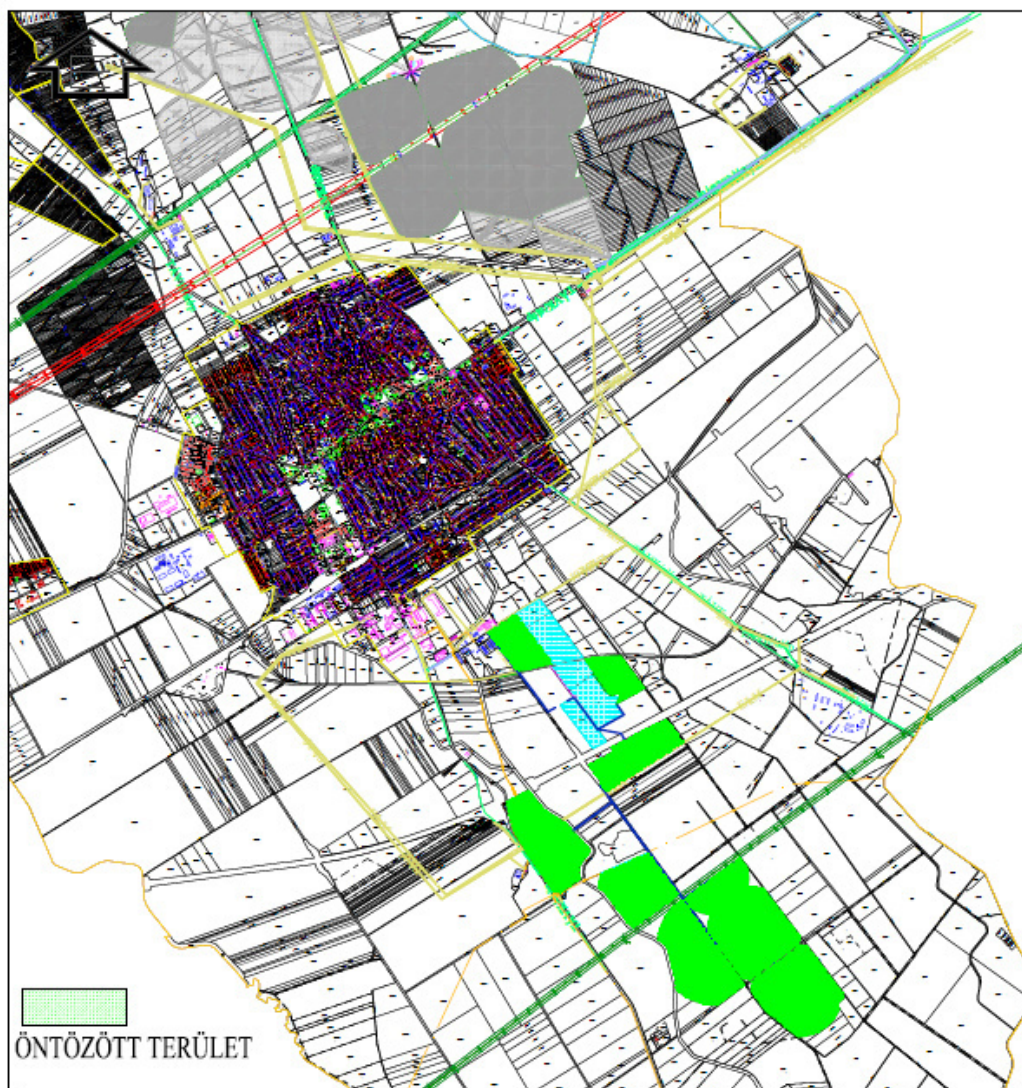
Mezőkövesd környezetében a kiemelten védendő magterületek és az ezeket összekötő zöldfolyosók hálózatainak, az ökológiai hálózatoknak kiemelkedő jelentőségű szerepük van az élőhelyek folytonosságának biztosításában, mely a flóra és fauna elemeinek megfelelő életteret biztosítanak. A páneurópai ökológiai hálózat részeként Magyarországon is kijelölésre kerültek a hálózat részterületei. A területtől délre található a legszélesebb puffer övezetet a Bükki Nemzeti Parkban. Az egyes magterületeket folytonos, ill. megszakadó ökológiai folyosók kapcsolják egymáshoz, biztosítva a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között. Helyi szinten különböző élőhelyeket kötnek össze olyan fajok fennmaradása érdekében, melyek életciklusa ezt megköveteli. Az ökológiai folyosókat többnyire patak- és folyóvölgyekben jelölték ki. Ilyen ökológiai folyosó részét képezi a települést átszelő két fő vízfolyás, a Hór-patak és a Kánya-patak.

A vizsgált terület általános jellemzése (A jelenlegi állapot)

Az öntözési közösség 2026. év folyamán meglévő öntözőtelepének korszerűsítését tervezi. A fejlesztés meglévő Mezőköves Déli körzet öntözőtelepre vonatkozik. A korszerűsítéssel érintett, engedélyezett terület mintegy 300 ha szántó művelési terület. A rekonstrukciót követően a ténylegesen öntözött terület mintegy 270 ha lesz. Az öntözőtelep vízbázisa a Mezőkövesd 0312/10 hrsz-ú ingatlanon található bányató. A fejlesztés során a meglévő vízkivétel is korszerűsödik: új szivattyútelep jön létre a meglévő mellett (a meglévő ezt követően tartalékként fog csak üzemelni) a tó Nyugati partján.

A tervezett öntözés egy vízbázis érint. A korszerűsítés következtében mikro öntözési rendszer valósul meg, mely legfőbb előnye, hogy víztakarékos, modern, és teljesen automatizálható.

4 területen (CS1- CS- CS3- CS4) felszín alatti csepegtető, míg 5 területen (CP1-CP2-CP3-CP4- CP5) mikroszórófejes öntözés valósul meg, kiváltva ezzel a meglévő tömlős, csévéldobos öntözőberendezések üzemét.

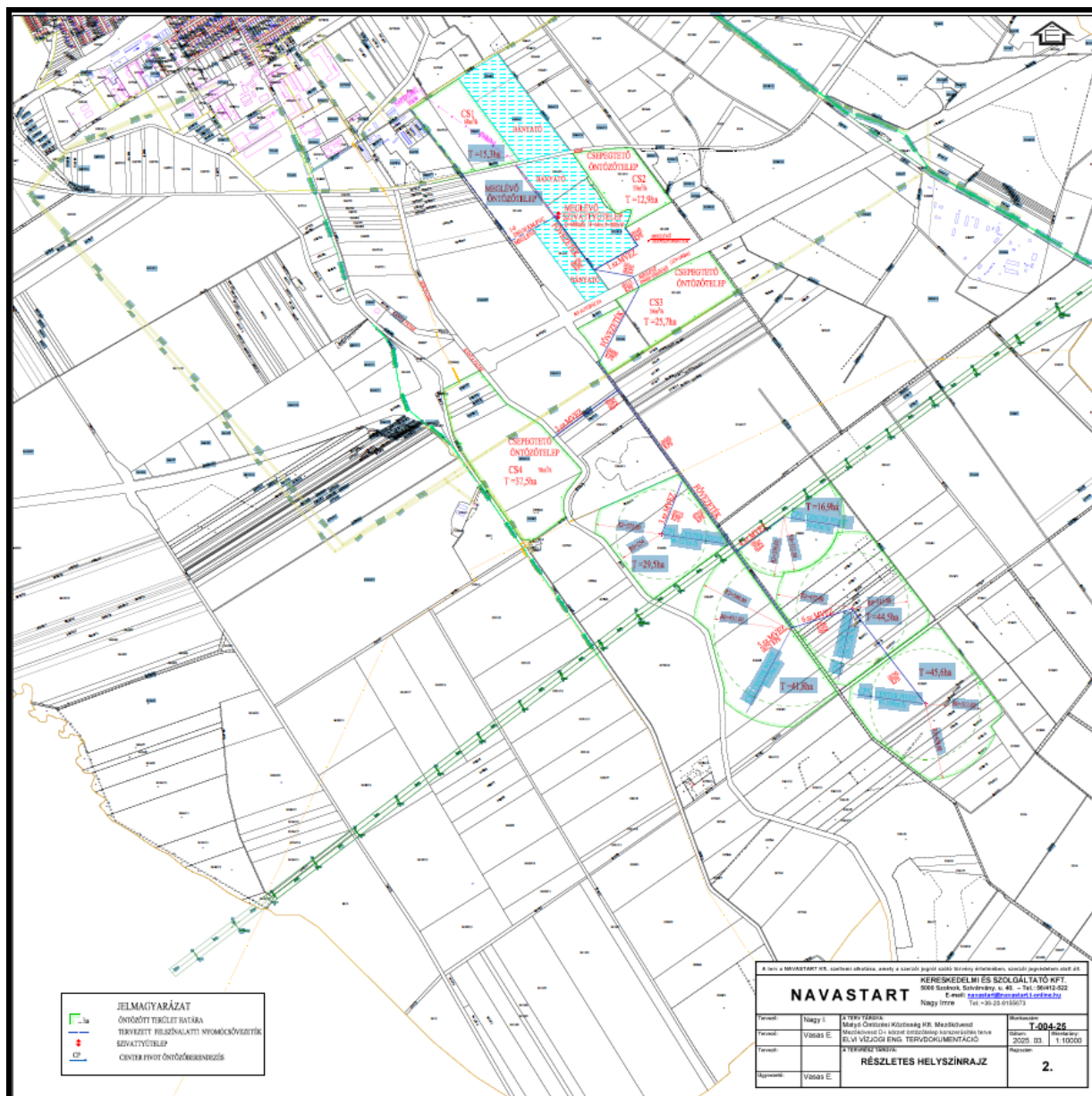
ÖNTÖZÖTT TERÜLET

A terv a NAVASTART Kft. szellemi alkotása, amely a szerzői jogról szóló törvény értelmében, szerzői jogvédelem alatt áll.

NAVASTART

KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.
5000 Szolnok, Szivárvány. u. 40. – Tel.: 56/412-522
E-mail: navastart@navastart.t-online.hu
Nagy Imre Tel.: +36-20-9155673

Tervező:	Nagy I.	A TERV TÁRGYA:	Munkaszám:
Tervező:	Vasas E.	Matyó Öntözési Közösség Kft. Mezőkövesd Mezőkövesd D-i körzet öntözőtelep korszerűsítés terve	T-004-25
Tervező:		ELVI VÍZJOGI ENG. TERVDOKUMENTÁCIÓ	Dátum:
Ügyvezető:	Vasas E.	A TERVRÉSZ TÁRGYA:	2025. 03.
		ÁTNÉZETES HELYSZÍNRAJZ	Méretarány:
			1:50000
			Rajzsám
			1.

Az öntözőtelepek működése:

Az öntözési időszak:

március 1. - október 31.

Öntözési mód:

mikroöntözés (csepegtető és mikroszórófejes)

Öntözési norma:

180 mm/év

Öntözött növények:

paradicsom, borsó, baba, csemegekukorica, zöldborsó
(elsősorban vetőmag előállítás)

A beruházással érintett területek elsősorban rendszeres zavarással érintett mezőgazdasági területek. Az öntözött területek szántó művelés alatt állnak. A vízkivétel kivett bányató területén valósul meg, a meglévő vízkivételi hely mellett. A vezetékek építés szántóterületek, nádasok valamint utak mentén valósul meg.

Anyag és módszer - Botanika

A vizsgált terület értékelését 2026. tavaszi és nyári bejárások alapján végeztük. A botanikai felmérést a beruházással érintett közvetlen területeken végeztük el.

A vizsgált terület Á-NÉR összefoglalása

Az élőhelyek leírásánál a Nemzeti Biodiverzitás-monitoringozó Rendszer keretében kidolgozott és elfogadott Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszert is használhatjuk.

Az élőhelyeket bemutató élőhelytérkép az 1. sz. mellékletben található.

A beruházás Mezőkövesd község külterületén található. A beruházás nem érint semmilyen természetvédelmi területet.

A talajt érő hatások a beruházást követően helyreállíthatók, a növényzeti károk tehát átmeneti jellegűek.

A hatásterület az építés idején kb. 20 m.

A hatás negatív.

A hatásterület az üzemeltetés idején 10 m.

A hatás semleges.

A beruházással és a felvonulással érintett területek részletes bemutatása:

A bányató élőhelyei

U9 – Állóvizek

Szabd vízfelület.

Ac – Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete

A hínárral erősen benőtt vízfelületeknél lebegő; gyökerező; alámerült; illetve a vízfelszínen úszó levelű hínárállományok figyelhetők meg.

B1a – Nem tözegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

A tóparton és a tó belső részein található nagy kiterjedésű nádasok; gyékényesek; nádas–gyékényes mozaikok találhatóak. Ezek a területek az egyik legfontosabb természetvédelmi élőhelyek, különösen a vörös gém, törpegém, nádirigó, foltos nádiposzáta, guvat, kis vízicsibe, vízityúk és nádi sármány szempontjából.

BA – Fragmentális mocsári- és hínárnövényzet-mozaikok

A bányató belső, finom léptékű vegetációs területei.

OA – Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek

A bolygatott, sekély vizű szegélyek, időszakosan vízállásos, fajszegény foltok; nedves területek, melyek nem sorolhatók egyértelműen nádas, magassásos, mocsárrét vagy hínárkategóriába.

P2 – Cserjések, elsősorban a bányató környezetében

A bányató és a mezőgazdasági területek határán helyenként kisebb-nagyobb kiterjedésű cserjések alakultak ki. Állományukat elsősorban kökény (*Prunus spinosa*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), fekete bodza (*Sambucus nigra*), valamint helyenként gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) alkotja. A cserjések fontos búvó-, táplálkozó- és fészkelőhelyet biztosítanak számos énekesmadár – különösen a gébicsfajok, poszták, cigánycsuk és sárgarigó – számára.

Sajnos a bányató környezetében az oda vezető utak mentén, a gépjárművel megközelíthető területeken a lakosság illegálisan hulladékot helyez el.

Az öntözőtelepek élőhelyei

U11 Földutak, dűlők

A beruházás helyszíne földúton közelíthető meg, az ott található gyomnövényzet: *Achillea millefolium*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Artemisia absinthium*, *Convolvulus arvensis*, *Urtica dioica*, *Equisetum arvense*, *Elymus repens*, *Uphorbia cyparissias*, *Festuca rupicola*, *Galium erectum*, *Silene vulgaris*, *Cannabis sativa*.

T Agrár élőhelyek

A beruházás tervezett területét és közvetlen környékét zömmel szántóföldek veszik körbe. A szántókon egyéves kultúrák jellemzőek, meghatározóan napraforgó, kukorica és kalászosok.. A szántók többnyire gondozottak, intenzíven vegyszerezettek.

A haszonnövények mellett főleg közönséges szegétális és egyéb gyomok jellemzőek: *Convolvulus arvensis*, *Xanthium italicum*, *Elymus repens*, *Chenopodium albus*, *Cirsium arvense*, *Matricaria inodora*, *Papaver rhoeas*, *Atriplex sagittata*, *Fallopia convolvulus*, *Mercurialis annua*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Amaranthus retroflexus*, *Panicum miliaceum subsp. ruderales* stb.

T1 Öntözőtelep

Az öntözőtelep helyszíne szántó terület. Az elmúlt időszakban repce, kukorica, kalászosok, borsó, stb. volt vetve. Az öntözőtelep létesítést követően előtérbe kerül a csemegekukorica, borsó, valamint a kalászos vetőmag termesztése. A 2021. évi bejárások alkalmával a táblaszéleken gyomnövényzet volt tapasztalható, melyek lényegében megegyeztek az OG kategória növényeivel.

OC Gyepterület

Az öntözőtelepek környezetében helyenként kisebb kiterjedésű gyepterület található, melyet kaszálóként hasznosítanak.

S7 – Mezővédő erdősávok és fasorok

A mezőgazdasági táblák között és azok szegélyén keskeny mezővédő erdősávok, fasorok találhatók. Állományukat elsősorban fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), jegenyenyár (*Populus nigra* 'Italica'), nemes nyár (*Populus × canadensis*), valamint helyenként kocsányos tölgy (*Quercus robur*) alkotja. Az aljnövényzet többnyire ruderalis jellegű, az OF és OG élőhelyek fajkészletével mutat rokonság.

OG Útszélek, csatornapartok

A vízkivételi helynek tekinthető bányató környezetében antropogén hatásokat jól tűrő lágyszárúakból álló aljnövényzet illetve fajszegény fás szárú cserjékből álló élőhelyek találhatóak, a partszegélyen és a belső részeken is jelentős kiterjedésű nádasok és gyékényesek, figyelhetők meg, víz több területen hínáros, megjelent a vízi rence is. Környezetében mezőgazdasági területek illetve erősen bebokrosodott szegélyterületek találhatóak, kökénnyel, bodzásokkal. A bejárások alkalmával az alábbi fajlistát vettük fel:

• Közöséges cickafark,	• Lándzsás útifű	• Giliszaúzó varádics
• Tarackos tippán	• Kökény	• Pongyola pitypang
• Réti ecsetpázsit	• Keskenylevelű perje	• Fehér here
• Parlagfű	• Réti perje	• Nagy csalán
• Gyalogakác	• Fekete nadálytő	• Mezei zsálya
• Franciaperje	• Szürke aszat	• Egybibés galagonya
• Mezei katáng	• Közöséges galaj	• Vadmurok
• Mezei aszat	• Réti csenkesz	• Héjakút mácsonya

A területen unikális, fokozottan védett illetve védett növényfaj nem fordult elő.

Anyag és módszertan - Zoológia

A vizsgált terület gerinces-zoológiai értékelését a 2026. tavaszi, nyári bejárás alapján állítottuk össze. A beruházási terület az intenzív mezőgazdasági művelés miatt kevésbé értékes területnek tekinthető. A területet leginkább táplálkozási célból keresik fel a magasabb rendű állatok, a kultúrnövény időszakosan bűvő helyet is jelenthet számukra. A csatornaszélek, a földutak magasabb aljnövényzete, a kisebb cserjék bűvő és fészkelő helyet is jelentenek az állatok számára.

A többszöri terepbejárás (a beruházás közvetlen környezetében) alapján néhány jelentősebb faj előfordulása a következő:

Puhatestűek törzse (Mollusca)

Csigák osztálya (Gastropoda)

- pannon csiga (*Caucasotachea vindobonensis*)
- éticsiga (*Helix pomatia*) védett
- nagy meztelencsiga (*Limax maximus*)

Ízeltlábúak törzse (Arthropoda)

Ikerszelvényesek osztálya (Diplopoda)

- homoki vaspondró (*Ommatoiulus sabulosus*)

Rovarok osztálya (Insecta)

Lepkék rendje (Lepidoptera)

- égszínkék boglárka (*Lysandra bellargus*)
- C-betűs lepke (*Polygonia c-album*)
- közönséges gyöngyházlepke (*Issoria lathonia*)
- nagy káposztalepke (*Pieris brassicae*)
- atalantalepke (*Vanessa atalanta*)

Bogarak rendje (Coleoptera)

- lucernaböde (*Subcoccinella vigintiquatuorpunctata*)
- hétpettyes katicabogár (*Coccinella septempunctata*)
- gabonafutrinka (*Zabrus tenebrioides*)
- közönséges lágybogár (*Cantharis fusca*)

Hártyásszárnyúak rendje (Hymenoptera)

- lódarázs (*Vespa crabro*)
- mezei poszméh (*Bombus pascuorum*)
- házi méh (*Apis mellifera*)
- lopódarázs (*Sceliphron destillatorium*)

Poloskák rendje (Hemiptera – Heteroptera)

- verőköltő bodobács (*Pyrrhocoris apterus*)
- bencepoloska (*Rhaphigaster nebulosa*)

Egyenesszárnyúak rendje (Orthoptera)

- zöld lombzöcske (*Tettigonia viridissima*)
- lőtücsök (*Gryllotalpa gryllotalpa*)
- mezei tücsök (*Gryllus campestris*)

Szitakötők rendje (Odonata)

- gyakori aca (*Aeshna affinis*)
- közönséges szitakötő (*Sympetrum vulgatum*)

Fogólábúak rendje (Mantodea)

- imádkozó sáska (*Mantis religiosa*) védett

Fülbemászók rendje (Dermaptera)

- közönséges fülbemászó (*Forficula auricularia*)

Kétszárnyúak rendje (Diptera)

- házi légy (*Musca domestica*)
- kék dongólégy (*Calliphora vicina*)

Gerincesek törzse (Vertebrata)

Kételtűek osztálya (Amphibia)

- zöld levelibéka (*Hyla arborea*) védett

Hüllők osztálya (Reptilia)

- ürge gyík (*Lacerta agilis*) védett

Madarak osztálya (Aves)

- vörös gém (*Ardea purpurea*) fokozottan védett
- sárgarigó (*Oriolus oriolus*) védett
- barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) védett
- nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*) védett
- foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*) védett
- szürke gém (*Ardea cinerea*) védett
- függőcinege (*Remiz pendulinus*) védett
- nagy kócsag (*Ardea alba*) fokozottan védett
- törpegém (*Ixobrychus minutus*) fokozottan védett
- szárcsa (*Fulica atra*)
- vízityúk (*Gallinula chloropus*) védett
- kis vízicsibe (*Zapornia parva*) védett
- sordély (*Emberiza calandra*) védett
- gyurgyalag (*Merops apiaster*) fokozottan védett
- egerészölyv (*Buteo buteo*) védett
- füsti fecske (*Hirundo rustica*) védett
- töviszúró gébics (*Lanius collurio*) védett
- guvat (*Rallus aquaticus*) védett
- európai cigánycsuk (*Saxicola rubicola*) védett
- kis őrgébics (*Lanius minor*) védett
- sárga billegető (*Motacilla flava*) védett
- nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*) védett
- kakukk (*Cuculus canorus*) védett
- kis kócsag (*Egretta garzetta*) fokozottan védett
- mezei veréb (*Passer montanus*) védett
- kis poszáta (*Curruca curruca*) védett
- barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) védett
- vörösbegy (*Erithacus rubecula*) védett
- mezei poszáta (*Curruca communis*) védett
- zöld küllő (*Picus viridis*) védett
- szalakóta (*Coracias garrulus*) fokozottan védett
- vörös vércse (*Falco tinnunculus*) védett
- fekete rigó (*Turdus merula*) védett
- tengelic (*Carduelis carduelis*) védett
- örvös galamb (*Columba palumbus*)
- dolmányos varjú (*Corvus cornix*)
- fehér gólya (*Ciconia ciconia*) fokozottan védett

Emlősök osztálya (Mammalia)

- keleti sün (*Erinaceus roumanicus*) védett
- vörös róka (*Vulpes vulpes*)
- közönséges vakond (*Talpa europaea*) védett
- vándorpatkány (*Rattus norvegicus*)
- güzüegér (*Mus spicilegus*)
- mezei pocok (*Microtus arvalis*)

A terepi bejárások alkalmával kiemelt figyelmet szenteltünk a bányató környezetére. A bejárások során alkalmazott optikai eszközök: Delta Titanium 8×56 kétszemes távcső és Swarovski 30×80-as, kettős betekintésű spektív.

A vizsgálati terület általános jellemzése

A vizsgált vízfelületek az eutrofizáció előrehaladott állapotában vannak. A part menti sávban és a víztestek belső részein jelentős kiterjedésű nádasok és gyékényesek alakultak ki, a nyíltabb vízfelületeket pedig sűrű hínárnövényzet borítja. Több helyen megjelent a közönséges rence (*Utricularia vulgaris* agg.) is. Összefüggő, növényzettől mentes nyílt vízfelület csak kis kiterjedésben figyelhető meg.

A bányatavak környezetében mezőgazdasági művelés alatt álló területek, nádas és magaskórós szegélyek, valamint erősen becserjésedett élőhelyfoltok találhatók. A cserjés növényzetben többek között kökény (*Prunus spinosa*) és fekete bodza (*Sambucus nigra*) fordul elő.

A megközelítő utak mentén jelentős mennyiségű, részben zsákokban elhelyezett kommunális hulladék található. Az illegális hulladékelhelyezés rontja az élőhelyek természetességi állapotát, elősegítheti a gyom- és inváziós növényfajok megtelepedését, továbbá sérülési, mérgezési és csapdázódási kockázatot jelenthet az állatvilág számára.

A terepbejárás során megfigyelt madárfajok

A terepi bejárásokon összességében 37 különböző madárfajt jegyeztünk fel. Jelölések:

- FV: fokozottan védett;
 - V: védett;
1. vörös gém – *Ardea purpurea* – FV
 2. sárgarigó – *Oriolus oriolus* – V
 3. barna rétihéja – *Circus aeruginosus* – V
 4. nádirigó – *Acrocephalus arundinaceus* – V
 5. foltos nádiposzáta – *Acrocephalus schoenobaenus* – V
 6. szürke gém – *Ardea cinerea* – V
 7. függőcinege – *Remiz pendulinus* – V
 8. nagy kócsag – *Ardea alba* – FV
 9. törpegém – *Ixobrychus minutus* – FV
 10. szárcsa – *Fulica atra*
 11. vízityúk – *Gallinula chloropus* – V
 12. kis vízicsibe – *Zapornia parva* – V
 13. sordély – *Emberiza calandra* – V

14. gyurgyalag – *Merops apiaster* – FV
15. egerészölyv – *Buteo buteo* – V
16. füsti fecske – *Hirundo rustica* – V
17. töviszúró gébics – *Lanius collurio* – V
18. guvat – *Rallus aquaticus* – V
19. európai cigánycsuk – *Saxicola rubicola* – V
20. kis őrgébics – *Lanius minor* – V
21. sárga billegető – *Motacilla flava* – V
22. nádi sármány – *Emberiza schoeniclus* – V
23. kakukk – *Cuculus canorus* – V
24. kis kócsag – *Egretta garzetta* – FV
25. mezei veréb – *Passer montanus* – V
26. kis poszáta – *Curruca curruca* – V
27. barátposzáta – *Sylvia atricapilla* – V
28. vörösbegy – *Erithacus rubecula* – V
29. mezei poszáta – *Curruca communis* – V
30. zöld küllő – *Picus viridis* – V
31. szalakóta – *Coracias garrulus* – FV
32. vörös vércse – *Falco tinnunculus* – V
33. fekete rigó – *Turdus merula* – V
34. tengelic – *Carduelis carduelis* – V
35. örvös galamb – *Columba palumbus*
36. dolmányos varjú – *Corvus cornix*
37. fehér gólya – *Ciconia ciconia* – FV

Természetvédelmi értékelés

A Mezőkövesdi Bányató, illetve annak tágabb környezetének madárállománya fajgazdagnak tekinthető. Különösen jelentős a vízhez, mocsarakhoz és nádasokhoz kötődő fajok jelenléte. Ebbe az ökológiai csoportba sorolható:

- vörös gém;
- szürke gém;
- nagy kócsag;
- kis kócsag;
- törpegém;
- szárcsa;
- vízityúk;
- kis vízicsibe;
- guvat;
- nádirigó;
- foltos nádiposzáta;
- függőcinege;
- nádi sármány.

A sűrű nádas, gyékényes és hínárnövényzet a rejtett életmódú guvatfélék és gémfélék számára megfelelő táplálkozó-, pihenő- és potenciális szaporodóhelyet biztosít. A törpegém, a guvat, a kis vízicsibe, a nádirigó és a foltos nádiposzáta megfigyelése különösen jól jelzi a strukturált, vízzel érintkező nádas szegélyek jelentőségét.

A környező mezőgazdasági területek, fasorok és becserjésedett szegélyek további fajcsoportokat tartanak fenn. A barna rétihéja, egerészölyv, vörös vércse és fehér gólya számára ezek elsősorban táplálkozóterületként fontosak. A töviszúró gébics, kis őrgébics, cigánycsuk, kis poszáta és mezei poszáta előfordulása a cserjés mezsgyék, bokorcsoportok és gyomos szegélyek ökológiai jelentőségét mutatja.

A gyurgyalag, a kis őrgébics, a szalakóta és a fehér gólya észlelése a terület tágabb agrártáji kapcsolatrendszerének jelentőségét is alátámasztja.

A terepi megfigyelések mellett az illetékes Bükki Nemzeti Park rendelkezésére álló információkra is támaszkodunk. Egy 2021. évi tervezett fejlesztés kapcsán adott tájékoztatás alapján a nemzeti park az alábbi védett és fokozottan védett fajok jelenlétéről rendelkezik adatokkal, melyeket részben a megfigyelések során is leírtunk.

fokozottan védett állatok: bőjtű réce* (*Anas querquedula*), parlagi sas* (*Aquila heliaca*), Natura 2000 I. függelék, vörös gém* (*Ardea purpurea*), Natura 2000 I. függelék, cigányréce* (*Aythya nyroca*), Natura 2000 I. függelék, bölömbika* (*Botaurus stellaris*), Natura 2000 I. függelék, fehér gólya* (*Ciconia ciconia*), szalakóta* (*Coracias garrulus*), nagy kócsag* (*Egretta alba*), Natura 2000 I. függelék, magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), Natura 2000 II., IV függelék, kis kócsag* (*Egretta garzetta*), Natura 2000 I. függelék, kerecsensólyom* (*Falco cherrug*), gólyatöcs* (*Himantopus himantopus*), nagy goda* (*Limosa limosa*), vidra (*Lutra lutra*), Natura 2000 II., IV függelék, gyurgyalag (*Merops apiaster*), kis kárókatona* (*Phalacrocorax pygmeus*), gulipán* (*Recurvirostra avosetta*).

védett állatok: karvaly (*Accipiter nisus*), nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*), énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*), foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*), őszapó (*Aegithalos caudatus*), t-betűs pávaszem (*Aglia tau*), mezei pacsirta (*Alauda arvensis*), kanalas réce* (*Anas clypeata*), csörgő réce* (*Anas crecca*), kis színjátszólepke (*Apatura ilia*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), egerészölyv (*Buteo buteo*), gatyás ölyv (*Buteo lagopus*), kenderike (*Carduelis cannabina*), zöldike (*Carduelis chloris*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), Natura 2000 II., IV függelék, barna rétihéja* (*Circus aeruginosus*), Natura 2000 I. függelék,

kékes rétihéja* (*Circus cyaneus*), kék galamb (*Columba oenas*), kakukk (*Cuculus canorus*), bütykös hattyú** (*Cygnus olor*), Natura 2000 I. függelék, nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*), kabasólyom (*Falco subbuteo*), vörös vércse (*Falco tinnunculus*), vízityúk (*Gallinula chloropus*), Natura 2000 I. függelék, füsti fecske (*Hirundo rustica*), ürge gyík (*Lacerta agilis*) Natura 2000 IV. függelék, töviszúró gébics* (*Lanius collurio*), Natura 2000 I. függelék, kis őrgébics* (*Lanius minor*), nádi tücsökmadár (*Locustella luscinioides*), fülemüle (*Luscinia megarhynchos*), kékbegy* (*Luscinia svecica*), sárga billegető (*Motacilla flava*), sárgarigó (*Oriolus oriolus*), barkóscinege* (*Panurus biarmicus*), széncinege (*Parus major*), házi veréb** (*Passer domesticus*), mezei veréb (*Passer montanus*), csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*), zöld kűllő (*Picus viridis*), hósármány (*Plectrophenax nivalis*), füles vöcsök (*Podiceps auritus*), Natura 2000 I. függelék, búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*), függőcinege* (*Remiz pendulinus*), európai cigánycsuk (*Saxicola rubicola*), vadgerle (*Streptopelia turtur*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), mezei poszáta (*Sylvia communis*), kis poszáta (*Sylvia curruca*), kis vöcsök* (*Tachybaptus ruficollis*), vakond (*Talpa europaea*), énekes rigó (*Turdus philomelos*), Natura 2000 I. függelék, fenyőrigó (*Turdus pilaris*), bibic (*Vanellus vanellus*), Natura 2000 I. függelék.

* – a Borsodi-sík különleges madárvédelmi terület jelölő faja

** – Magyarországon nem védett, de az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfaj

A bányató környezetében előforduló fajok:

fokozottan védett állatok: bőjtű réce* (*Anas querquedula*), vörös gém* (*Ardea purpurea*), Natura 2000 I. függelék, cigányréce* (*Aythya nyroca*), Natura 2000 I. függelék, bölömbika* (*Botaurus stellaris*), Natura 2000 I. függelék, nagy kócsag* (*Egretta alba*), Natura 2000 I. függelék, kis kócsag* (*Egretta garzetta*), Natura 2000 I. függelék, kis kárókatona* (*Phalacrocorax pygmeus*).

védett állatok: karvaly (*Accipiter nisus*), nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*), foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*), őszapó (*Aegithalos caudatus*), kanalas réce* (*Anas clypeata*), csörgő réce* (*Anas crecca*), egerészölyv (*Buteo buteo*), kenderike (*Carduelis cannabina*), barna rétihéja* (*Circus aeruginosus*), Natura 2000 I. függelék, kakukk (*Cuculus canorus*), bütykös hattyú** (*Cygnus olor*), Natura 2000 I. függelék, nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*), kabasólyom (*Falco subbuteo*), vízityúk (*Gallinula chloropus*), Natura 2000 I. függelék, ürge gyík (*Lacerta agilis*) Natura 2000 I. függelék, nádi tücsökmadár (*Locustella luscinioides*), fülemüle (*Luscinia megarhynchos*), sárga billegető (*Motacilla flava*), barkóscinege* (*Panurus biarmicus*), csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*), füles vöcsök (*Podiceps auritus*), Natura 2000 I. függelék, búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*), függőcinege* (*Remiz pendulinus*), kis vöcsök* (*Tachybaptus ruficollis*).

* – a Borsodi-sík különleges madárvédelmi terület jelölő faja

** – Magyarországon nem védett, de az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfaj

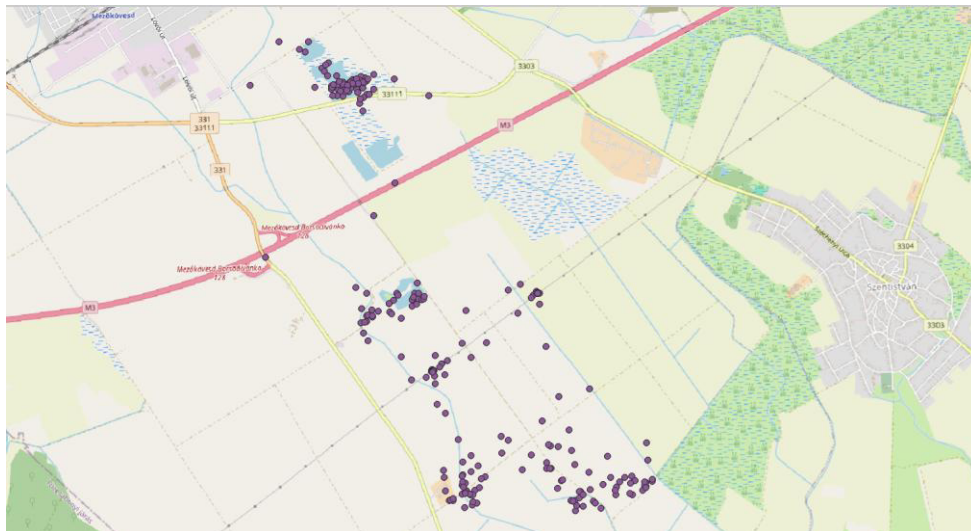
A 2026. évi öntözésfejlesztés kapcsán kért adatigénylésünkre az alábbi tájékoztatást, térképi mellékletek kaptuk a nemzeti partól, az területen észlelt, feljegyzett élőlényekről:

Tudományos név	Magyar név
Castor fiber	Hód
Falco cherrug	Kerecsensólyom
Buteo buteo	Egerészölyv
Falco tinnunculus	Vörös vércse
Damora pandora	Pándoraszender
Aquila heliaca	Parlagi sas
Podiceps cristatus	Búbos vöcsök
Lutra lutra	Vidra
Tachybaptus ruficollis	Kis vöcsök
Gallinula chloropus	Vízityúk
Botaurus stellaris	Bölgömbika
Locustella luscinioides	Nádi tücsökmadár
Luscinia megarhynchos	Fülemüle
Circus aeruginosus	Barna rétihéja
Acrocephalus arundinaceus	Nádirigó
Acrocephalus schoenobaenus	Cserregő nádiposzáta
Accipiter nisus	Karvaly
Cuculus canorus	Kakukk
Tyto alba guttata	Gyöngybagoly
Ardea purpurea	Vörös gém
Lanius collurio	Tövisszúró gébics
Egretta garzetta	Kis kócsag
Ardea alba	Nagy kócsag
Aegithalos caudatus	Őszapó
Aythya nyroca	Cigányréce
Emberiza schoeniclus	Nádi sármány
Linaria cannabina	Kenderike
Phylloscopus collybita	Csilpcsalpfüzike
Remiz pendulinus	Függőcinege
Passer domesticus	Házi veréb
Zerynthia polyxena	Farkasalmalepke
Alauda arvensis	Mezei pacsirta
Motacilla flava	Sárga billegető
Coturnix coturnix	Fürj
Coracias garrulus	Szalakóta
Sylvia atricapilla	Barátposzáta
Acrocephalus palustris	Énekes nádiposzáta
Passer montanus	Mezei veréb
Columba oenas	Kék galamb
Oriolus oriolus	Sárgarigó
Hirundo rustica	Füsti fecske
Ardea cinerea	Szürke gém

<i>Sturnus vulgaris</i>	Seregély
<i>Lanius minor</i>	Kis őrgébics
<i>Merops apiaster</i>	Gyurgyalag
<i>Apatura ilia</i>	Kis színjátszólepke
<i>Falco subbuteo</i>	Kabasólyom
<i>Lacerta agilis</i>	Fürge gyík
<i>Microcarbo pygmeus</i>	Kis kárókatona
<i>Buteo lagopus</i>	Gatyás ölyv
<i>Alcedo atthis</i>	Jégmadár
<i>Hyla arborea</i>	Zöld levelibéka
<i>Actitis hypoleucos</i>	Billegetőcankó
<i>Saxicola rubicola</i>	Cigánycsuk
<i>Erithacus rubecula</i>	Vörösbegy
<i>Vanessa atalanta</i>	Atalanta-lepke
<i>Picus viridis</i>	Zöld küllő
<i>Parus major</i>	Szécinege
<i>Fringilla coelebs</i>	Erdei pinty
<i>Turdus merula</i>	Fekete rigó
<i>Turdus philomelos</i>	Énekes rigó
<i>Carduelis carduelis</i>	Tengelic
<i>Motacilla cinerea</i>	Barázdabillegető
<i>Helix pomatia</i>	Éti csiga
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Bakcsó
<i>Isophya costata</i>	Magyar tarsza
<i>Spatula querquedula</i>	Bőjti réce
<i>Anser anser</i>	Nyári lúd
<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Dankasirály
<i>Polygonia c-album</i>	C-betűs lepke
<i>Aglais io</i>	Nappali pávaszem
<i>Cygnus olor</i>	Bütykös hattyú
<i>Chlidonias hybrida</i>	Fattyúszerkő
<i>Mustela erminea</i>	Hermelin
<i>Corvus corax</i>	Holló
<i>Accipiter gentilis</i>	Héja
<i>Aythya ferina</i>	Barátréce
<i>Anthus campestris</i>	Parlagi pityer
<i>Emys orbicularis</i>	Mocsári teknős
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Bajszos nádiposzáta
<i>Pluvialis apricaria</i>	Aranylile
<i>Sterna hirundo</i>	Közönséges csér
<i>Porzana parva</i>	Kis vízicsibe
<i>Grus grus</i>	Daru
<i>Lanius excubitor</i>	Őrgébics
<i>Panurus biarmicus</i>	Barkóscinege

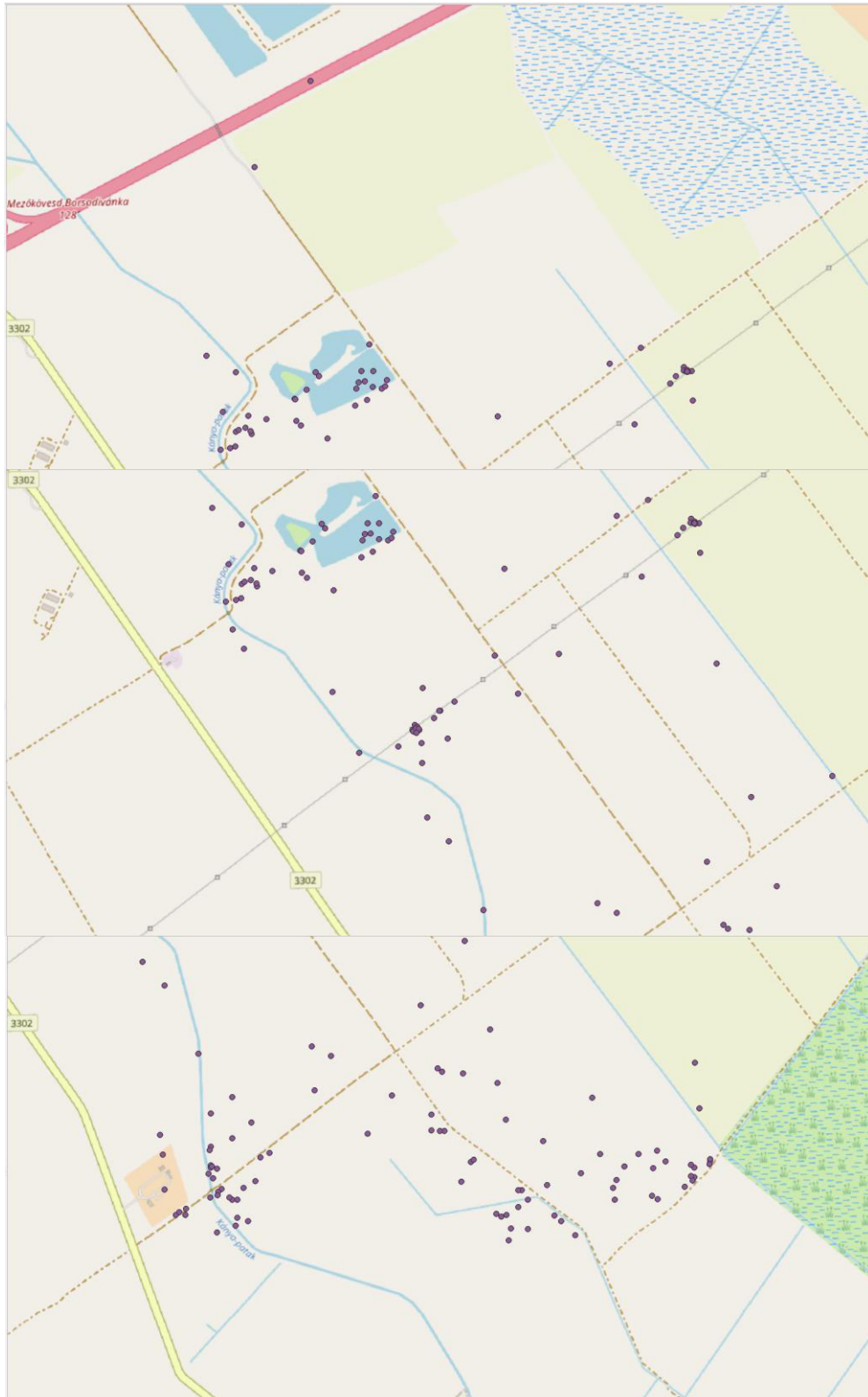
A fenti állatok előfordulási helyei:

Áttekintő térkép

Részletes térképek:

Értékelés: A területen és közvetlen környékén elsősorban zavarástűrő urbanizált fajokat találunk, melyek főként táplálkozási és pihenőhelyként keresik fel a táblákat, ugyanakkor az is kijelenthető, hogy a szántók melletti természetközeli területek, a vízkivételi hely színesebb állatvilága táplálkozás, kóborlás során megfordul a mezőgazdasági táblákon, néhány esetben szaporodási/fészkelési helyként is használhatja azokat (földön fészkelő állatfajok).

A létesítmény üzemelésének és üzemeltetésének hatásai

Az öntözőtelep üzemeltetése hatást gyakorolhat a kiemelkedő természeti értékekre mind a telep, mint annak természetvédelmi hatásterületén. Ugyanis az öntözés hatására intenzívebbé válik a mezőgazdasági tevékenység, növekszik a munkaművelet, nő az emberi zavarás mértéke. Ez a zavarás a szomszédos területek élőlényeire, élőhelyeire is hatással lehet. Azonban megelőző intézkedéssel a jelölő-, illetve nem jelölő fajok, továbbá a fajok élőhelyei nem sérülnek.

A terület természetvédelmi szempontból legértékesebb élőhelykomplexumának a vízkivételi hely tekinthető. Fő funkciói:

- költőhely a nádi és vízi madárfajok számára;
- táplálkozóhely a gémféléknek;
- pihenő- és éjszakázóhely;
- vonulási megállóhely;
- szaporodóhely kételtűek és vízi gerinctelenek számára;
- potenciális vidraélőhely.

A tervezett elektromos üzemű szivattyú zajhatása kismértékű lesz a jelenleg is üzemelő vízkivételi helyen található szivattyúhoz mérten. A meglévő berendezés a továbbiakban csak tartalékként fog időszakosan üzemelni, de egy időben kizárólag egy szivattyú üzemel. A hatás a jelenlegihez hasonló, összességében semlegesnek mondható.

A Kánya-patak, a Hór-patak, a csatornák és a kisebb vízállások ökológiai folyosóként működhetnek. Összekapcsolják a bányatavakat a tágabb vizes élőhely-rendszerrel, és lehetővé teszik a vízi, illetve vízhez kötődő fajok mozgását. A tervezett beruházás mind az építés, mind az üzemelés idején semleges hatást gyakorol ezen területekre.

A szántók természetességi értéke általában alacsonyabb, de nagy kiterjedésük miatt táplálkozóterületet biztosíthatnak:

- a fehér gólyának;
- a szalakótának;
- a barna rétihéjának;
- a vörös és kék vércsének;
- az egerészölyvnek;
- a parlagi sasnak;
- a kerecsensólyomnak;
- a gyurgyalagnak;
- a sárga billegetőnek;
- a sordélynak.

A szántók természetvédelmi jelentőségét ezért nem kizárólag növényzetük fajkészlete, hanem táplálékkínálatuk, nyugalmi állapotuk, művelési időzítésük és a környező mezsgyéekkel fennálló kapcsolatuk határozza meg. A fejlesztés hatása ezen területekre semleges.

A keskeny, nem művelt sávok gyakran:

- rovarélőhelyek;
- hullók tartózkodóhelyei;
- madarak táplálkozóterületei;
- fészkelőhelyek;
- ökológiai összekötő elemek.

Ezek felszámolása, beszántása vagy rendszeres vegyszeres kezelése a terület biodiverzitását aránytalanul nagy mértékben csökkentheti. A mezőgazdasági tevékenység intenzitásának kismértékű növekedése az itt található élőhelyeket ronthatja, a hatás kismértékben átmenetileg negatív. A beruházás, a tervezett öntözésrekonstrukció ezen élőhelyekre nem gyakorol negatív hatást.

A kökényes, bodzás és egyéb cserjés szegélyek fészkelő- és búvóhelyet biztosítanak többek között a gébicsek, poszáták, cigánycsuk, sárgarigó és más énekesmadarak számára. A fasorok a ragadozó madarak és a szalakóta számára üllő-, leső- és tájékozódási pontként is működnek.

Kivitelezésből eredő közvetlen hatások

A vezetéképítés, szivattyútelep-létesítés, földmunka és munkagépi közlekedés következtében felléphet:

- talaj- és növényzetbolygatás;
- mezsgyék, gypszegélyek és cserjések időszakos vagy végleges megszüntetése;
- fészkelő madarak zavarása;
- talajon vagy alacsony növényzetben elhelyezkedő fészkek, tojások és fiókák sérülése;
- védett gerinctelenek és hullók egyedeinek pusztulása;
- por-, zaj- és rezgésterhelés;
- ideiglenes élőhely-fragmentáció;
- inváziós növényfajok terjedése.

A legnagyobb kockázat akkor jelentkezik, ha a földmunka a madarak fő költési időszakában, illetve aktív kétéltű- és hüllőidőszakban történik. Ennek elkerülése érdekében a költési időszakot követően kezdenek el.

Az öntözés üzemeltetésének hatásai

Az öntözés önmagában nem feltétlenül kedvezőtlen, de az ökológiai hatás az alkalmazott vízmennyiségtől, időzítéstől, technológiától és a mezőgazdasági művelés módjától függ.

Lehetséges kedvező hatások:

- átmenetileg növekedhet a talajnedvesség;
- fokozódhat a gerinctelen táplálékállatok mennyisége;
- a nedvesebb táblák időszakosan kedvező táplálkozóhelyet biztosíthatnak gólyák és egyes partimadarak számára;
- csökkenhet az aszály miatti vegetációs stressz.

Lehetséges kedvezőtlen hatások:

- megváltozhat a talaj víz- és sóháztartása;
- növekedhet a tápanyagok és növényvédő szerek bemosódása;
- a felszíni lefolyás a bányató és a csatornák eutrofizációját tovább fokozhatja;
- intenzívebbé válhat a mezőgazdasági művelés;
- csökkenhet az ugarok, tarlók és gyomos szegélyek időtartama;
- rendszerebb gépi jelenlét és zavarás alakulhat ki;
- a berendezések működése a talajon fészkelő vagy táplálkozó madarakat zavarhatja.

Víz kivétel és hidrológiai hatások

A Natura 2000 szempontjából különösen fontos annak igazolása, hogy a víz kivétel és az öntözés:

- nem csökkenti a bányató vagy más vizes élőhely vízszintjét;
- nem rövidíti le a vízborítás időtartamát;
- nem változtatja meg kedvezőtlenül a csatornák és patakok vízjárását;
- nem szünteti meg az időszakos vízállásokat;
- nem gyorsítja a nádasok kiszáradását;
- nem rontja a vízi és nádi jelölő madárfajok élőhelyeit.

A kapcsolódó Borsodi-Mezőség Natura 2000 fenntartási dokumentuma a hidrológiai viszonyok megőrzését és lehetőség szerint a víz területen történő visszatartását természetvédelmi szempontból kívánatosnak tekinti. Fentiek elkerülése érdekében kizárólag az engedélyezett vízmennyiség használható fel.

Élőhely-fragmentáció

A föld alatti nyomóvezetékek üzemelés közben csak korlátozott fragmentáló hatással járnak, de a kivitelezési sávok, új megközelítő utak és műtárgyak megszakíthatják:

- a mezsgyéket;
- a cserjés szegélyeket;
- a kétéltűek mozgási útvonalait;
- a vízfolyások parti növényzetét;
- a kisebb gyepfoltok kapcsolatát.

A hatás akkor minimalizálható, ha a vezetékek elsősorban meglévő utak, táblaszélek és korábban bolygatott sávok mellett haladnak.

Madárütkezési és áramütési kockázat

A center pivot rendszerek fémszerkezetei önmagukban általában nem jelentenek a légvezetékekhez hasonló áramütési kockázatot. Kockázatot elsősorban új, föld feletti villamos vezeték vagy nem megfelelően kialakított transzformátor és kapcsolóberendezés jelenthet.

A tervben szereplő villamosenergia-ellátást ezért lehetőség szerint:

- földkábelrel;
- madárbarát transzformátorkialakítással;
- szigetelt csatlakozásokkal;
- nyitott áramvezető részek nélkül indokolt megvalósítani.

Tájvédelem

A telep jelenlegi és tervezett beépítése a hatályos Településrendezési tervnek megfelelő. Az öntözőtelep berendezései kiemelkednek a felszíntől, azonban a környező mezőgazdasági tájban nem okoz zavarást, tájképi értékeket nem veszélyeztet. A felszín alatti csepegtető öntöző rendszer teljes mértékben beolvad a tájképbe.

Tájképvédelmi szempontból a CP berendezések esetében felvetődhet az a probléma, hogy a körben járó berendezések következtében új kör alakú táblák jelenthetnek meg. Az öntözni kívánt művelt táblák változatos formái miatt sok esetben nem tudnak bejárni szabályos körpályát a gépek. Félkör, kör cikkely, körív pályák alakulnak ki.

A jelenleg elérhető és a beruházó által alkalmazni kívánt Corner karok arra hivatottak, hogy a kört a tábla sarkaihoz érve kiegészítsék. Az utolsó fix spam-re szerelt kinyíló kar a szűkebb helyen a tábla széleihez igazodva lemarad-becsukódik a fix tag mögé. A sarkokhoz érve pedig „belenyílik” azokba. Egy szabályos négyszög alakú tábla 98%-ban lefedhető ezzel a módszerrel. Precíz vezérléssel a szabálytalan alakú táblákat is elég jól lefedik. Az EVD-ben mellékelt berendezési tervrajzon ábrázolva van a gépek pályája. Ott szaggatott zöld vonal jelzi az utolsó fix spam útját és folytonos zöld vonal pedig a Corner karok segítségével ténylegesen öntözhető terület határát.

A táblákat az öntözéstől függetlenül teljes mértékben a szálakig művelik. Ugyanaz a növény ugyanazzal a termesztés technológiával kerül termesztésre. Így csupán a termésátlagokban jelentkezik eltérés táblán belül. A tájkép a megszokotthoz viszonyítva nem változik.

A CP öntözőberendezések az év teljes időszakában láthatóak lesznek a táblákon, a növényi kultúrától függően kisebb-nagyobb takarással. Az öntözőberendezések látványa a mezőgazdasági termelésben megszokott, a folyamatos jelenlétük egyre gyakoribbá válik, a hatékony mezőgazdasági termeléshez sajnos elengedhetetlen, melyet a 2022-2026.. évi súlyos aszályok is igazolnak. A tájkép változása azonban nem maradandó, a berendezések nem helyhez kötöttek, telepítésük nem jár területfoglalással, így rövid időn belül megszokható. A berendezések üzemidőn kívül alacsonyabbra állathatók, így a tájképi hatás kevésbé lesz zavaró.

Zoológiai összefoglalás

A létesítmény üzemelésének és üzemeltetésének hatásai

A berendezések létesítése, üzemeltetése, a vízkivételi helyeken történő kivitelezési munkák, a szivattyútelepek üzemeltetése, a nyomóvezetékek fektetése, vízzel történő ellátása az üzemeltetési szakaszban nem veszélyeztet kiemelkedő botanikai (természeti) értékeket. Mindezzel párhuzamosan a szárazföldi élőhelyek botanikai (és társulástani) értékeit jelentősen javít(hat)ja.

A beruházás zoológiai hatásai

A karbantartási munkálatokat vegetációs időszakon kívül kell végezni, így a jelölő fajok egyedei nem sérülnek. A beruházás következtében a jelölő fajok élőhelyei kismértékben sérülnek, de a megmaradó, érintetlen területek a beruházással járó zavaró hatásokat átvészelik. A tervezett öntözőtelep létesítése elsősorban közvetett hatással lehet a térség élővilágára, azonban néhány esetben közvetlen hatást is gyakorolhatnak rájuk. Ezek közül a természeti értékekre különösen veszélyes, amikor:

- a nagy sebességgel haladó járművel esetlegesen elsodorják ill./vagy elgázolják a mezsgyében előforduló fokozottan védett gerinctelenfajok egyedeit,
- az úton melegedő ill. átvándorló herpeto-fauna egyedeit a nagy sebességgel haladó járművel elgázolják,
- az út mentén fészkelő, a térségben szaporodó/vándorló védett madarak egyedeit a nagy sebességgel haladó járművel elgázolják.
- az út mentén előforduló, a térségben szaporodó/vándorló védett emlősök egyedeit a nagy sebességgel haladó járművel elgázolják.

Fenti veszélyek megszüntethetők az alábbi intézkedésekkel:

- az építéshez szükséges közlekedés kapcsán a kivitelezést végző személyzet részére vezetői utasításban 15 km/h-ban határozza meg a maximális megengedett sebességet az úton.

A hatásterület az építés idején kb. 20 m. A hatás semleges.

Az üzemelési fázisban a közlekedésből származó hatásokra havonta 1-2 alkalommal, a szükséges karbantartások, javítások esetében lehet számítani.

A hatásterület az üzemeltetés idején kb. 10 m. A hatás semleges.

A kedvezőtlen hatások mérséklése

Megvalósítási fázis:

- a felvonulási úton 15 km/h-ban határozzák meg a szállító járművek maximális megengedett sebességet.
- anyagdepóniák számának mérséklése, lehetőség szerint kikerülése azzal, hogy az előre összeszerelt szerkezeteket már a tényleges helyszínre építik be. Ideiglenes depóniát Natura 2000 élőhelyen, vízfolyás mellett vagy a bányató közelében nem szabad kialakítani.
- a taposások mérséklésével, csak a szükséges mértékű és mennyiségű földmunkák elvégzésével a földterületek ideiglenes bolygatása minimális mértékűre csökkenthető
- vízkivételi helyet biztosító bányatóban található nádasok mechanikai irtása vagy égetése nem végezhető.

- a Natura 2000 területen, a bányató körül, valamint a nádas, cserjés és gyepes élőhelyeken végzett növényzet-eltávolítással és földmunkával járó kivitelezést főszabály szerint a madarak költési időszakán kívül célszerű elvégezni.
- március 15. és augusztus 15. között munkavégzés csak közvetlenül a munkakezdés előtt végzett természetvédelmi szakértői ellenőrzés alapján történhet. Aktív fészek észlelésekor megfelelő védőtávolságot kell kijelölni, és a munkát az adott szakaszon a költés befejezéséig fel kell függeszteni.
- elsősorban meglévő utak, táblaszélek és bolygatott sávok vehetők igénybe.
- a természetes vagy természetközeli gyepeket, nádasokat, cserjéseket, fasorokat és mezsgyéket kerülni kell.
- a munkasávot a műszakilag szükséges legkisebb szélességben kell kijelölni.
- kitermelt talajt rétegenként elkülönítve kell tárolni és visszatölteni.
- a munkaterületet a kivitelezés után helyre kell állítani. A helyreállításhoz tájidegen fűmagkeverék nem használható.
- fészkelési időszakban a cserjék és fasorok irtása tilos.
- az idős, odvas vagy fészkelésre alkalmas fák kivágását kerülni kell.
- az állandó, érzékeny gyepek védelme érdekében gyepfeltörés nem végezhető.

Üzemeltetési fázis:

- a felvonulási úton 15 km/h-ban határozzák meg a szállító, karbantartást végző járművek maximális megengedett sebességet.
- vízkivételi helyet biztosító bányatóban található nádasok mechanikai irtása vagy égetése nem végezhető.
- a tóba szennyezett csapadékvíz, öntözési visszafolyás vagy tápanyagban gazdag felszíni lefolyás nem vezethető.
- a tó vízháztartása a vízkivétel következtében nem romolhat.
- az öntözési vízádagokat a talaj vízbefogadó képességéhez kell igazítani.
- pangó víz és tartós felszíni elöntés nem alakítható ki, kivéve, ha annak természetvédelmi célú létrehozását külön terv támasztja alá.
- a bányató, patakok és csatornák mentén műtrágya- és növényvédőszer-mentes pufferzónát kell fenntartani.
- öntözés közvetlenül növényvédőszer-kijuttatás után csak a szer alkalmazási előírásainak megfelelően történhet.
- az öntözésből származó lefolyás nem vezethető közvetlenül a bányatóba.
- a vízkivétel mennyiségét és a befogadó vizes élőhelyek vízszintjét ellenőrizni szükséges.

Összegzés

Mezőkövesd községben a gazdasági szakágak közül ma is a mezőgazdaság a meghatározó szerepű. A tervezet beruházás a mezőgazdasági tevékenységet végző gazdálkodók számára nyújt kedvező lehetőséget: a felújított csatornaszakasz képes lesz ellátni a tervezett öntözőtelepet öntözővízzel, ezáltal nagyobb termékek lesznek megcélózhatók. A tevékenyen közreműködő célcsoportoknak növekszik az esélyegyenlősége a gazdasági életben.

A projekt megvalósítására kiválasztott terület főként antropogén hatások által alakított szántót érint, valamint kaszálóként hasznosított gyepet.

Natura 2000 érintettségek: Borsodi-sík különleges madárvédelmi terület – SPA.

A kivitelezés során olyan időbeli ütemezés, természetvédelmi szempontokat elsődlegesnek tartó művezetés és technológiai megoldások alapján történik, ami folyamatosan ellenőrzi és megakadályozza a károkozást.

Megállapítható, hogy a projekt a létrehozás és üzemeltetés fázisában sem okoz jelentős károkozást a terület jelölő fajaira és azok élőhelyeit sem érinti kedvezőtlenül.

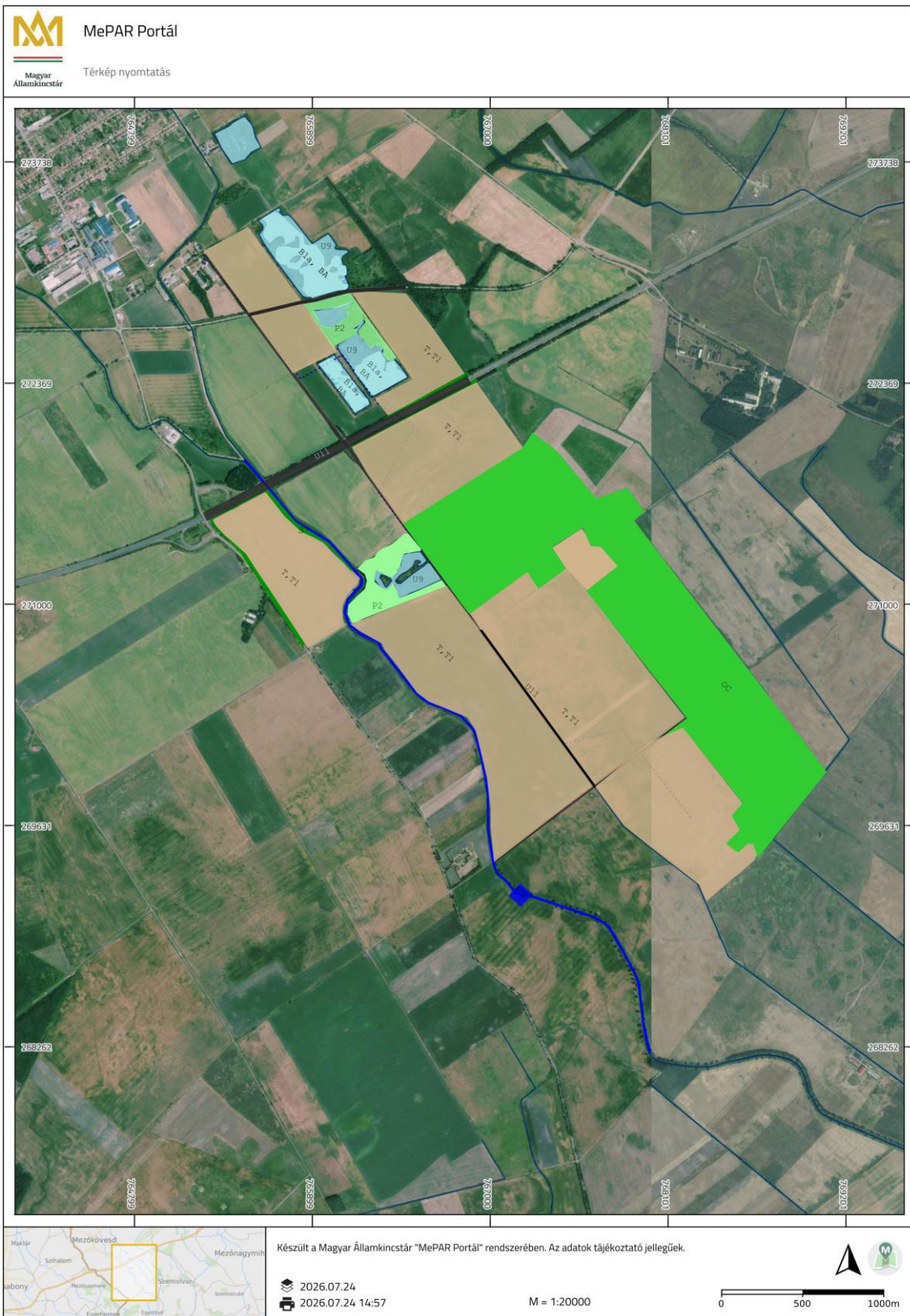
Egyéb okozott hatások az építés és üzemelés időszakában is a kijelölt építési terület határain belül maradnak.

Nyíregyháza, 2026. július 10.

Nyíri Sándor
szakértő

1. melléklet: Élőhelytérkép

2. melléklet: Szakértői jogosultság igazolása

ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETVÉDELMI
ÉS VÍZÜGYI FŐFELÜGYELŐSÉG

Jogi, Termékdíj és Felügyeleti Főosztály
Jogi Osztály

Iktatószám: 14/834-4/2011.
Ügyintéző: dr. Bordás Ákos
Szakmai ügyintéző: Böhm András

SZ-025/2011.

HATÁROZAT

Nyíri Sándor (lakik: 4432 Nyíregyháza, Kincs köz 17/A) kérelmezőt, aki

született: [REDACTED]

anyja neve: [REDACTED]

diplomájának (oklevelének) kiállítója, száma, kelte:

- 1 Nyíregyházi Főiskola;
540/2000.; 2000. június 15.;
- 2 Debreceni Egyetem
T-485/2001.; 2001. június 24.

szakképzettségei:

biológia-kémia szakos tanár
környezetvédelmi és műszeres analitikus szakvegyész

SZTV

élővilágvédelem

szakterületen a 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdésének a) pontjának ab) alpontja, a 8. §, valamint a 9. § (1) bekezdése alapján nyilvántartásba vettem, számára a szakértői tevékenységet engedélyezem.

A névjegyzéki bejegyzés visszavonásig érvényes.

Budapest, 2011. április „ 11. .”

Tolnai Jánosné
Tolnai Jánosné Dr.
mb. főigazgató-helyettes

1016 Budapest, Mészáros u. 58/a, Telefon: 2249-108 Fax: 2249-246	Levélcím: 1539 Bp. Pf. 675	www.orszagoszoldhatosag.gov.hu orszagos@zoldhatosag.hu
---	----------------------------	---

**NATURA 2000 hatásbecslés a
Matyó Öntözési Közösség Öntözési
Szolgáltató Kft. Mezőkövesdi öntözőtelepein
tervezett korszerűsítés hatásainak
vizsgálatához**

Készítette:

**Nyíri Sándor
szakértő
SZ-025/2011.**

Nyíregyháza, 2026. július

Előzmény

A Matyó Öntözési Közösség Öntözési Szolgáltató Kft. jó minőségű szántó művelési ágú területeken gazdálkodik Mezőkövesd külterületén. A területei déli körzetének öntözése egy korábbi beruházás során megoldódott, hatályos engedélyekkel rendelkezik az öntözés vonatkozásban mintegy 300 ha-on. A felszállható vízmennyiség 300.000 m³/év. A hatékonyabb vízfelhasználás az elmúlt években tapasztalható éghajlati változások okán felértékelődött. Ezért is döntött úgy a Közösség, hogy a meglévő öntözött területein rekonstrukciót hajt végre, melynek legfőbb célja a kijuttatott öntöző víz leghatékonyabb és egyben legtakarékosabb felhasználása. Ennek megfelelően a meglévő esőztető rendszerű öntözés helyett mikroöntözéses üzem valósul meg csepegtető és mikroszórófejes technológiával. A tervezett fejlesztés/rekonstrukció nem jár vízfelhasználás növelésével.

A fejlesztéssel érintett mezőgazdasági táblák egy része NATURA 2000 területeket érint. Ennek megfelelően a tervezett tevékenység előzetes vizsgálat köteles, mely előzetes vizsgálat részeként NATURA Hatásbecslés elkészítése is szükséges.

1. PROJEKTADATOK

Beruházó

Matyó Öntözési Közösség Öntözési Szolgáltató Kft.	3400 Mezőkövesd, Szihalmi út 4.
A tevékenység megnevezése:	öntözőtelep
A tervezett tevékenység folytatásának helye:	EVD melléklete szerint
A terület nagysága:	cc. 300 ha, a ténylegesen öntözni kívánt terület nagysága cc. 270 ha

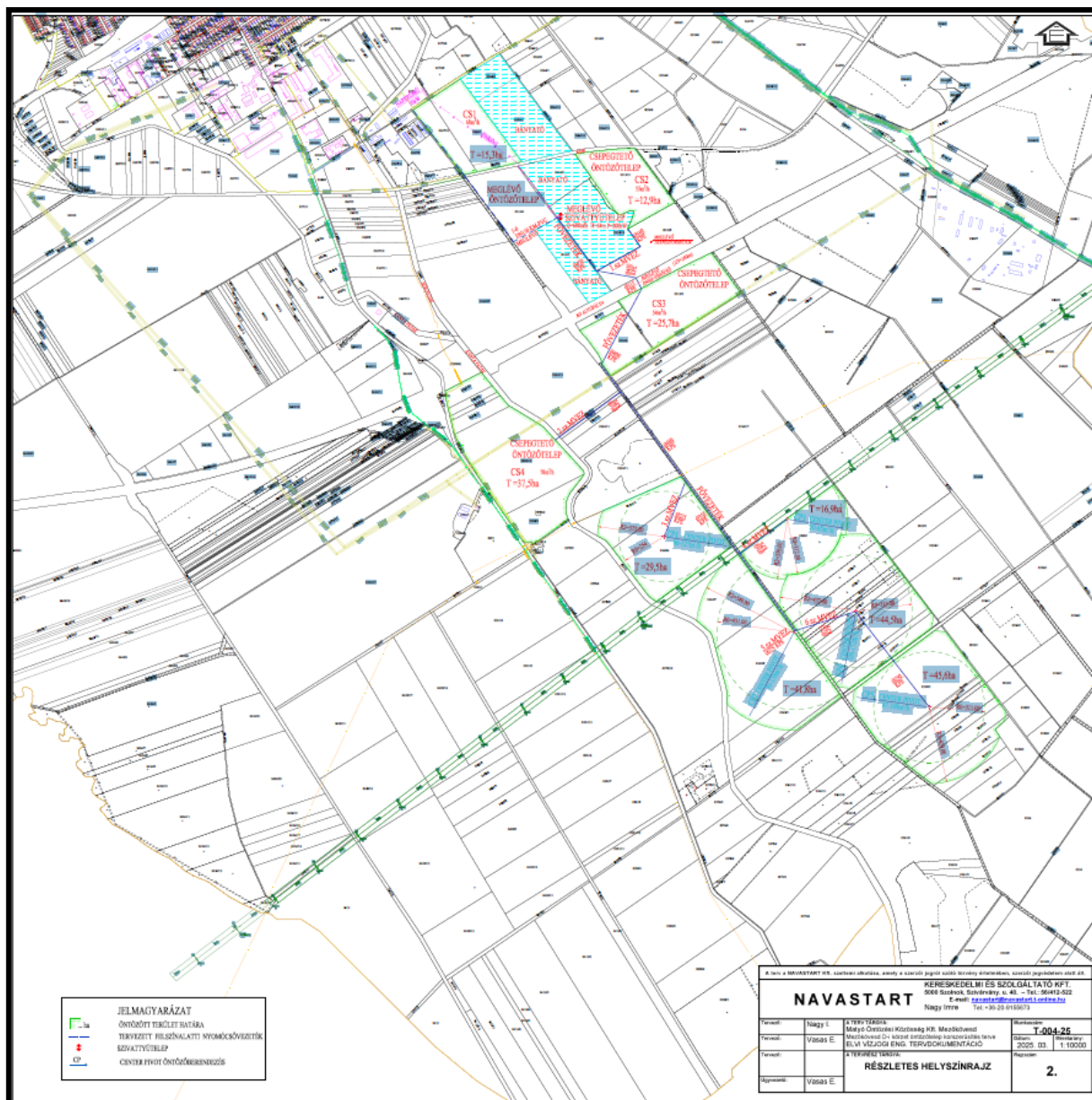
Az építési helyszín

A tervezett öntözőtelep építése az alábbi adatokkal jellemezhető területen történik:

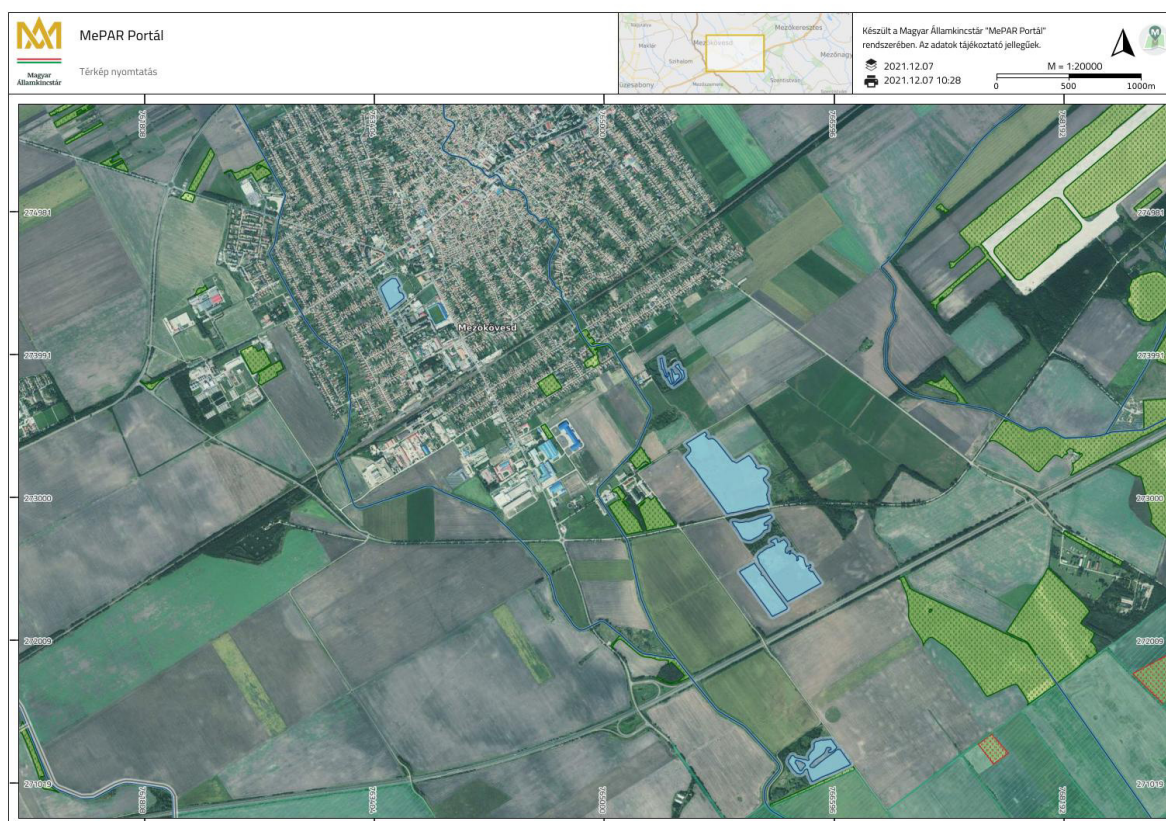
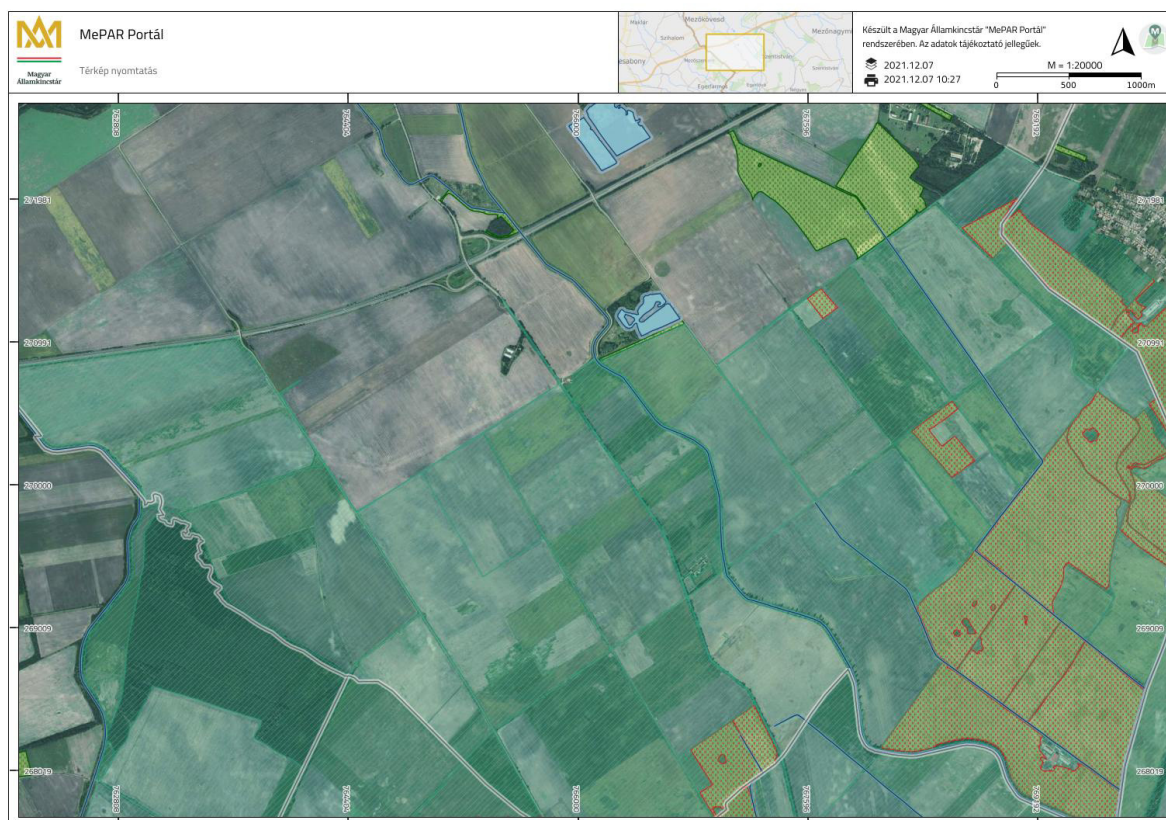
helység	művelés ág	munkafolyamat
Mezőkövesd	bányató/nádas	felszín alatti vezetékek (földkábel és csövek) üzemeltetési fázisban vízkivétel
	nádas	öntözőtelep létesítése, üzemeltetése
	földút	öntözőtelep létesítése, üzemeltetése
	szántó	öntözőtelep létesítése, üzemeltetése
	kivett árok	nyomóvezeték
	autópálya	nyomóvezeték

A tervezett beruházással érintett ingatlanok Mezőkövesd külterületén helyezkednek el. A beruházással érintett területek szántók, kivett területek, bányató, földút, aszfaltozott út, nádas területek.

Az öntözési közösség által tervezett beruházás két részre osztható. A tervezett öntözésfejlesztés során az öntözőtelepek területén 4 db csepegtető rendszerű (CS1-CS4) felszín alatti beépítésű öntözőtelep létesül. A fejlesztés másik részeként 5 db mikroszórófejes öntözőtelep létesül (CP1-CP5) center pivot berendezések kiépítésével. A CP berendezések corner taggal kerülnek felszerelésre.

A beruházással érintett területek NATRURA 2000 érintettségük, vagy azokkal határosak.

2. AZ ÉRINTETT NATURA 2000-ES TERÜLETEK BEMUTATÁSA

A térség természeti állapotértékelése

Az ökológiai és gazdasági egységként működő Kárpát-medencét és Nagy-Magyarországot feldaraboló trianoni politikai határok alapvetően megváltoztatták egyes térségek életét. Az államhatárok természetföldrajzi tájakat, gazdaságföldrajzi egységeket feldarabolva megszüntették a korábbi regionális kapcsolatokat. A központjukat veszített települések, kistérségek fokozatosan halmozottan hátrányos helyzetbe kerültek és évtizedek alatt létrejött egy elmaradott rurális övezet a keleti határ mentén, amely területet immár szemléletesen a „periféria perifériájaként” említene.

A térségre aprófalvas településszerkezet jellemző, zömmel a pusztai rész körül, a pusztai tömbben – jelenleg, évezredek óta először- nem található település. Az elmúlt évtizedekben az itt található tanyák nagy részét is elhagyták, amelyek nem ürültek ki, azok elsősorban állattartó telepként működnek. A Batúz-tanyán 2017-ben a Bükk Nemzeti Park alakított ki Természetvédelmi Kezelési Központot, amely egy extenzív tartástechnológiára alapozott állattartó telep a Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet védett gyepterületeinek kezelésére és fenntartására.

Az elmúlt 20-30 év gazdasági változásai következtében a munkahelyek száma jelentősen lecsökkent, ezért a fiatalok elvándorolnak, a települések előregednek és egyre kisebb létszámúak. A helyben maradók nagy arányban munkanélküli, vagy közmunkás.

A lakosság a hátrányos gazdasági helyzet miatt elvándorol, a települések az előregedés jeleit mutatják. A munkanélküliség rendkívül magas. Természetvédelmi károkozások viszonylag ritkán fordulnak elő, elsősorban a téli időszakban a fák engedély nélküli kivágása, tavasztól őszig a gyógynövények, gombák védett területeken történő gyűjtése jellemző. A Borsodi-Mezőségre tradicionálisan a legeltető állattartás volt jellemző. Az elmúlt évszázad folyamán ez megváltozott, egyre több gyeptörtek fel és hasznosították szántóként. De manapság is a mezőgazdaság a legjelentősebb gazdasági ág, nagyobb ipari létesítmények nem jellemzőek. Egyre fontosabbá válik azonban a turizmus, elsősorban a Tisza-menti településeken. A védett területeken művelési ág szerint a területen gyepek vannak túlsúlyban, majd a szántó következik. A többi művelési ág aránya (gyümölcsös, erdő, nádas stb) nem jelentős. A terület igen nagy része állami tulajdon, azon belül is a BNPI vagyonkezelés dominál, amely kedvező természetvédelmi helyzetet teremt, mivel gazdálkodóknak való haszonbérletbe adás esetén, a Nemzeti Park olyan kezelési előírásokat határoz meg, amelyek a természetvédelmi szempontokat hangsúlyosan figyelembe veszik.

Évszázadokon keresztül a térség meghatározó gazdálkodási formája a gyepgazdálkodás és a hozzá kapcsolódó pásztoroló állattartás volt. Jelenleg a legjelentősebb, mind létszámban, mind a legeltetett terület nagyságában is a szarvasmarha tartás, a juh állomány nagysága azonban folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, mára visszaszorult a terület északi részére, a geleji és a mezőcsáti legelőkre. Ló legeltetése évtizedekig 1-2 hást leszámítva nem volt, de mára újra legel egy 80-as létszámú ménes a déli részen, a Batúz-tanya környéki gyepeken. A bivaly, a kecske és a szamár szinte teljesen eltűnt a területről. Korábban még sertést is „legeltettek” és makkoltattak, ennek utolsó nyomai a 20. század végén még Tiszabábolna mellett megvoltak (falusi konda). A legeltetéshez szorosan kapcsolódó élőhelytípus a fás legelő, ennek egyetlen élő példája a területen a Tiszabábolnai Tölgyes. A tölgyek folyamatos kiöregedése és pusztulása miatt beavatkozás szükséges a területen, az újulatok megvédése és a jelenlegi fás legelő mellett, egy feltört gyepterületen egy újabb fás legelő kialakítás van folyamatban a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által.

Területhasznosítás (jelenlegi kezelés)

Mezőkövesd község határában az intenzív mezőgazdasági művelésű táblák jelentősen megnyirbálták a természetes növénytakaró kiterjedését. A vizsgált területen már csak mozaikszerű darabok formájában maradtak meg táblaszegélyi gyepek, fás, bokros vizes és nádas foltokként.

A nagytáblás szántóterületek kialakításával és a nem kellően szakszerű művelési technológiák megválasztásával csökkent a termőföld mennyisége, a talaj termőképessége pedig romlott. A kivágott fasorok és erdőfoltok miatt a természetes rendszerek állapota átalakult, jellemzővé vált a talajsavanyodás.

A 90-es években bekövetkező tulajdonváltással a mezőgazdaságilag művelt területek tovább aprózódtak, és a területhasználat még kevésbé alkalmazkodik a táji adottságokhoz: figyelmen kívül marad a mikro-domborzat, a különböző talajadottságok és az eltérő vízgazdálkodású talajszerkezet. A területet az intenzív használat jellemzi, és főképpen a szántóművelés.

A teljesség igénye nélkül a termelt kultúrnövények az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- nagy vetésterületen általánosan fellelhető a kukorica, az őszi kalászosok - rozs, tritikálé - és napraforgó. A közöttük való választást az elérhető nyereség nagysága határozza meg. A mai felvásárlási árakkal a kalászosok igen csekély jövedelmezőségűek, szinte jónak ítélnél, amennyiben fedezi a termesztés kiadásait. A napraforgónak még az érésben lépő szép állománya sem tudja garantálni a nyereséget, mert a betakarítás időszakára gyakran beáll az elhúzódó esős időszak, és az akár teljesen meghiúsítja az aratást. A kukorica stabil területi túlsúlyát a még napjainkban is a vele elérhető legnagyobb nyereség biztosítja.

- az ökológiai szélsőségek ellenére (csapadékmennyiség, csapadékeloszlás, tavaszi fagyok, heterogén talajadottságok, stb.) jelentős a gyümölcsstermesztés alma és meggy vonatkozásában.
- a tájegységi termesztési hagyományok részben még meghatározóak, és bár változott a dohány felvásárlása, a termelői kedv még nem csökkent.
- évenként változó igény mutatkozik a klasszikus zöldségfélékre (uborka, káposzta, paprika, paradicsom,stb.), mert a konzervgyárak rapszodikusan működnek.
- nem jellemző az újabban felmerülő fogyasztói igényre sem pl. madáreleségnek fénymagot, kölest, stb. vetni.

Természetföldrajzi jellemzők

A térség bemutatása

A terület állatvilágán is jól érződik a táj kettős arculata: a nagyobb, főleg egyszikűekkel borított tömbre a pusztai fajok a jellemzők, míg a hullámtéri területen az ártéri fajok dominálnak. A gazdag madárvilág különösen értékes tagjai a tűzok, a kerecsensólyom, a kékvércse, a parlagsas és a szalakóta. A kis őrgébics is a terület legjellemzőbb pusztai élőhelytípusait részesíti előnyben. Őszi vonulás idején a darvak és a vadludak tömegei, a tavaszi időszakban pedig a parti madarak nagy csapatai lepik el a pusztai élőhelyeket. Emlősök közül a védett ürge a pusztai ragadozók fontos táplálékállata. A puszta kiemelkedően értékes emlősfaja, a nemrég önálló faji státuszt kapott magyar szöcskeegér, melynek csak a BMTK területén találhatóak ismert élőhelyei.

A szikesréti magaskórósok megmaradt foltjainak környékén találjuk az egyik legértékesebb védett lepkefaj, a nagy szikibagoly populációit. A lepke hernyója tápláléknövényként a társulásalkotó sziki kocsordot igényli, így a faj fennmaradásának biztosításához a növénytársulás védelme szükséges. További védett rovarfaj az aranypettyes bábrabló, a bíborcincér, az imádkozó és a sisakos sáska. Előfordul itt az igen dekoratív kis színjátszólepke. A déli, egykori ártéri részeken, a tölgyes elegyes facsoportok környékén szarvasbogarak és orrszarvú bogarak is előfordulnak. Jellemző madarak itt a fekete gólya, a réti sas és a fekete harkály.

A terület folyamatos kiszáradása nem kedvezett a halak előfordulásának. A Nagyszéklápa környéki kísérleti élőhely-rehabilitációs munkálatok azonban bebizonyították, hogy a megfelelő élőhelyi viszonyok kialakítása után igen hamar képesek visszafoglalni az eredeti élőhelyeiket. A vízvisszatartási munkálatok után azonnal megjelent a réti csík, a compó és az aranykárász is. Jellemző kételtű és hullófajok a vöröshasú unka, a pettyes és a tarajos göte, a vízisikló és a mocsári teknős. A csapadékban gazdag években a kaszálórétek magas fűvében megtelepszik a haris.

A Borsodi-Mezőség a Pannon régió, Alföld flóraidéknek, Tiszántúl flórajárásába tartozik. Északról a Bükk, délről a Tisza-völgy határolja. Keletről a Sajó-Hernád-síkja, nyugatról a Hevesi-sík átmenet nélkül veszik körbe, nincs barrier, ezáltal szerves kapcsolata van mindkét területtel. Két eltérő arculatú táj alkotja, ahol a domborzat és a talajviszonyok különbözősége eltérő növényzet kialakulását és fennmaradását tette lehetővé. Az északi rész a bükki patakok (Csincse-patak, Kácsi-patak, Tardi-ér, Nádi-ér) által alakított hordalékkúp. A hordalékkúpon („pusztai rész”) igen sok elhagyott folyómeder található, melyekben mára a feltöltődés révén mocsári növényzet alakult ki. A déli rész a Tisza élő ártere volt. Az áradások rendszeresen elöntötték, ezért mocsarai részben feltöltődtek, nyáron hamarabb kiszáradnak, mint az északabbi részek mélyebb, sokszor meredek partú mocsarai.

A pusztai rész egyetlen hatalmas gyepterület, melyet a kanyargó mocsarak szabdalnak fel, míg a peremeken és a pusztai gyepek közé zárványként ékelődve szántóterületek találhatók. A száraz gyepterületek részben ősi löszpusztarétek, melyeket hagyományosan legeltetéssel hasznosítottak, hasznosítanak. Fajai egyrészt alföldi jellegűek (pl. macskahere, hengeresfészű peremizs, nyúlank sárma), másrészt a Bükkaljáról részben a patakok segítségével „lehordott” sztyepp- és erdőssztyepp fajok (pl. agárkosbor, tavaszi hérics, közönséges borkóró, parlagi rózsa). Míg a löszgyepek esetén a legeltetés erős degradációs tényező, addig a természetes, ősi szikesek esetében a nyílt felszínű gyepek fő fenntartó tényezője. A Borsodi-Mezőség területén mind az ősi típusú szikesek, mind pedig a vízrendezés hatására a réti talajok szolonyecesedésével létrejött másodlagos állományaik megtalálhatók. Jellemző feltűnő fajaik közül kiemelhetők a tavasszal virágzó kamilla és a nyárvégi puszták képét meghatározó sóvirág. A szikesek fajai jórészt kontinentális – eurázsiai elterjedésűek, melyek jól alkalmazkodtak a klimatikus, talajtani adottságokhoz. Növényföldrajzi szempontból értékes fajai a kígyófarkfű, az erdélyi és a vékony útifű, a bárányparj és a heverő seprűfű. A szikes mocsarakban tenyészik a gyakorinak mondható kislefű, a kétsoros sás, a pannon bennszülött buglyos boglárka és a sziki boglárka. Állományalkotó a vízi harmatkása, a tavi káka, a sziki káka és a parti sás. A mocsarak igazi ritkasága a zsombéksás, a mocsári kosbor, a kornistárnics és a lápi ibolya, melyek termőhelyei egy-egy feltöltődött lápszemmaradvány utolsó maradványai a pusztában. Sajátos növény-összetételűek az egykori vízfolyások kissé szikesedő talaján kialakult sziki magaskórósok, melyek vezérnövényei a réti őszirózsa és a sziki kocsord. Ezek mellett számos más dekoratív védett növény is előfordul, így a fátyolos nőszirm, a réti iszalag, a bugás hagyma és a macskahere.

Élőhelykezelések

A Borsodi-Mezőségre a mozaikos élőhelyek jellemzőek, és elsődleges cél ezeknek a fenntartása. Ezzel párhuzamosan a természetvédelmi kezelés egyik legfontosabb feladata a vizes élőhelyek rehabilitációja. Ez két ütemben történt meg, különböző Európai Uniói források felhasználásával (KAC, LIFE ENVIRONMENT, KEOP). A megvalósított tereptárgyak lehetővé teszik a vízvisszatartást a mélyebb fekvésű területeken, amelyek így alkalmassá válnak különböző vizes élőhelyhez kötődő növény- és állatfajok megtelepedésére.

A Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő területek zöme haszonbérbe van adva állattartó gazdálkodóknak, olyan előírásokkal amelyek a természetvédelmi értékek megőrzését biztosítják. A saját kezelésben lévő területek kezelésére létrejött a Batúz-tanya Természetvédelmi Kezelési Központ, amely egy extenzív tartástechnológiára alapozott állattartó telep a Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet védett gyepterületeinek, vizes élőhelyeinek kezelésére és fenntartására. A terület kiemelkedő élőhely- és fajdiverzitása indokoltá teszi a komplex, sok természetvédelmi és fajvédelmi szempont figyelembe vevő élőhelykezelés megvalósítását, amelyben a fő cél a természetvédelmi szempontból kiemelkedő hazai és nemzetközi védelem alatt álló fajok ökológiai igényeinek kielégítése. A Batúz-tanyán ennek érdekében végzi a területek kezelését, amelyhez a védett őshonos mezőgazdasági állatfajták közé sorolt Furioso - North Star fajtájú lovak, valamint a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták közé sorolt magyar merinó juhok és őshonos magyar tarka szarvasmarhák tartását valósította meg a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság.

Fajvédelem

A BMTK területén és környékén a legnagyobb múlttal rendelkeznek a madártani fajvédelmi programok. Első körben a mesterséges fészkelőhely létesítésével telepíthető fajok volt a védelmi cél pl. ragadozó madarak és odúlakók. Az igazgatóság finanszírozásában, valamint az Európai Uniói pályázatok támogatásával kisebb és nagyobb léptékű és volumenű fajvédelmi programok indultak és zajlanak a következő fajok tekintetében:

- Túzok szabadtéri védelme a LIFE 04 NAT/HU/000109 program keretében
- Parlagi sas védelem a Kárpát-medencében 2002-2005 LIFE 02 NAT/H/8627
- A kerecsensólyom védelme a Kárpát-medencében LIFE 06 NAT/H/000096
- A kék vércse védelme a Pannon régióban LIFE 05 NAT/H/000122
- A szalakóta védelme a Kárpát-medencében LIFE13/NAT/HU/000081
- a fokozottan védett nappali ragadozómadarak ökológiájának vizsgálata,
- gyöngybagoly védelmi program
- a magyar szöcskegér előfordulása és ökológiája
- Az éjszaka repülő rovarok és lepkék állományának kutatása.
- A vadászható fajok állománydinamikájának vizsgálata a természetvédelmi kezelés hatásainak felmérésére
- A vizes élőhelyek kétéltű, hüllő és halfaunisztikai vizsgálata

Természetvédelmi problémák

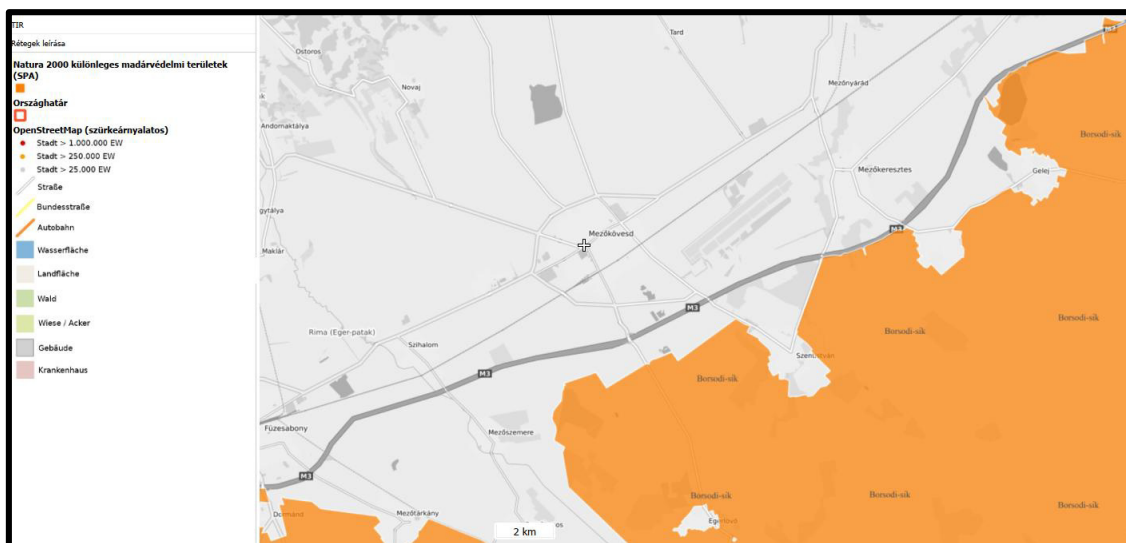
A tájhasználatban bekövetkező változások az elmúlt száz évben drasztikusan hatottak az élőhelyek szerkezetére. A füves élőhelyek visszaszorultak, az idős fák eltűntek, így sok élőlény számára is csökkent az élettér. Az ártéri ligeterdők, a pusztában lévő fás legelők, idősebb magányos fák, vagy kisebb facsoportok, öreg gyümölcsfák és gyümölcsösök mára már szinte teljesen eltűntek, részben az elmúlt évtizedek erdészeti, vízügyi gyakorlata, részben a fakivágások miatt. Ezzel párhuzamosan csökkent az állománya az odúkészítő fajoknak (harkályfélék), amelyek nem használt odúit számos védett vagy fokozottan védett madárfaj elfoglalja (pl. szalakóta, búbos banka, füleskuvik, énekesmadarak). A legelők és kaszálók száma is drasztikusan csökkent a mezőgazdasági módszerek változásával, elsősorban a jó termőképességű löszgyepeket törték fel, így a löszhöz kötődő növényfajok szinte kivétel nélkül eltűntek ezekről a területekről. Emellett a rovarirtó szerek használata veszélyezteti számos ritka védett rovar populációját. Emellett a rovarevő állatfajok, köztük fokozottan védett fajok számára is (pl. kék vércse, szalakóta, csíkos szöcskegér, fehér és fekete gólya) a prédaállatok száma is lecsökken. Azonban nem csak a rovarok mennyisége csökken, hanem a nagy dózísú peszticid a velük táplálkozóknál is okozhat közvetlen vagy közvetett mérgezési tüneteket. A peszticidek többsége hormonmoduláns, karcinogén hatású, melyek közvetett és hosszú távú hatásai nem ismertek.

Igen jelentős kárt okoznak a predátorok (róka, nyest, vaddisznó) is, elsősorban a földön fészkelő madárfajok tekintetében.

A vártárról vadászó madarak gyakran használják a középvezettségű vezetékeket, illetve azok oszlopait leshelynek. Szigeteletlen, vagy nem megfelelően szigetelt oszlopok esetén könnyen áramütést szenvedhetnek. Emellett éjszakai vonulásuk során, vagy a fiatal, tapasztalatlan madarak kirepülésekor a vezetékeknek ütközve is elszenvednek gyakran halálos sérüléseket. A Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzetben a települések és a tanyák közvetlen környékétől eltekintve, a légkábelek igen jelentős része földkábelre van kicserélve, így ez a tényező inkább a nem védett, Natura 2000-es területrészek környékén jelent erőteljesebb veszélyeztető tényezőt.

NATURA 2000 érintettség:

Borsodi sík

Terület neve: Borsodi-sík
Terület kódja: HUBN10002
Kiterjedés (ha): 36239.85
Védettség, státusz: Terület státusza a Natura 2000 hálózaton belül
Különleges Madárvédelmi Terület

Általános leírás, jellemzés

A területen a kijelölés alapjául szolgáló, un. jelölőfajok közül az országos és nemzetközi viszonylatban is jelentős állománnyal bíró (A és B kategóriába sorolható) madárfajok kedvező védelmi helyzetének fenntartása, egyes fajok vonatkozásában védelmi helyzetük javítása a cél.

A területhez kötődő legfontosabb európai közösségi jelentőségű madárfajok:

- Nyári lúd (*Anser anser*)
- Parlagi sas (*Aquila heliaca*)
- Fattyúszerkő (*Chidonias hybridus*)
- Szalakóta (*Coracias garrulus*)
- Haris (*Crex crex*)
- Kerecsen (*Falco cherrug*)
- Kékvércse (*Falco vespertinus*)
- Daru (*Grus grus*)
- Kis őrgébics (*Lanius minor*)

Az eurázsiai sztyeppek jellegzetes madárfajainak védelmére élőhelyrekonstrukciós programok is zajlanak, amelyek révén a vizes élőhelyek kiterjedése tovább nő. Az élőhelyek ökológiai

állapota jónak mondható, a terület egy része védett is. Elsősorban szántók és természetes fátlan növénytársulások (sztyeprétek, szikések) dominálják a tájat.

Természetvédelmi célkitűzések

Általános célkitűzések:

A különleges madárvédelmi terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, fejlesztése, az ezen célok elérését szolgáló természeti állapot és fenntartó földhasználat feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

- A területen előforduló időszakos vízállások megtartása, a vizes élőhelyfejlesztések üzemeltetése, kezelésük hosszú távú biztosítása;
- A vizes élőhelyek ökológiai vízigényének és természeteshez közeli vízjárásának biztosítása a fészkelő vízimadárfajok és az azok táplálékbázisát alkotó vízi szervezetek ökológiai igényeinek megfelelően;
- A mocsári szukcessziós sor (lápok - nádasok / gyékényesek / tavikákások – magassásosok – mocsárrétek) mozaikoltságának fenntartása a kezelési feladatok összehangolásával, az adott év ár- és csapadékjárásának a figyelembe vételével;
- Nádasok időbeni és térbeni változatosságának biztosítása a téli nádaratás szabályozásával;
- A nyílt vízfelület, a hínárnövényzet és a változatos összetételű mocsári növényzet arányának területrészek szerinti fenntartása, optimalizálása, helyreállítása.
- Az időszakos vízborítású területek arányának növelése, parti madarak fészkelési lehetőségeinek fejlesztése.
- A haris költését biztosító gyepterületek kiterjedésének növelése, hariskímélő kaszálási technikák alkalmazásával.
- A térségre jellemző gyepterületek természetes állapotának fenntartása a megfelelő gyephasznosítás és kezelés biztosításával;
- Nem hasznosított gyepterületek esetében a szukcessziós folyamatok gátlása, a fás-és cserje vegetáció, valamint a nem őshonos inváziós fajok és a nád terjedésének megakadályozása;
- **Szántóföldek esetében fenn kell tartani a térségre jellemző, hagyományos növénykultúrák területi részesedését, és támogatni kell az alacsony intenzitású termesztéstechnológia alkalmazását;**
- Kerülni kell, illetve megakadályozandó az intenzív technológián alapuló és a hagyományos táj-és élőhelystruktúrába nem illeszkedő nagy területigényű monokultúrák (energia-ültetvények) térnyerése;
- A területen előforduló fasorok, facsoportok, erdősávok fenntartása, természetességi állapotuk őshonos fajokkal történő javítása;

- Mesterséges költőhelyet biztosító odúk és költőládák (elsősorban szalakóta és vércsefajok érdekében) fenntartása és fejlesztése, ezáltal a facsoportok és erdősávok fokozottabb védelme biztosítandó;
- A terület apróvadállományának megerősödését szolgáló, valamint a fészkelő madárfajokat veszélyeztető predátor- és dúvadállomány kontrollját biztosító vadgazdálkodás támogatása;
- Szándékos vagy gondatlanságból fakadó madármérgezések teljes felszámolása;
- Egyes prioritás-fajok vonatkozásában (pl. daru, fekete gólya, partimadarak) a fészkelő, - gyülekező, - éjszakázóhelyek védelme, zavartalanságuk biztosítása;
- A Tisza-tóval szomszédos, a vonuló-telelő vadlúdállományok táplálkozóterületeként kiemelt fontosságú mezőgazdasági környezetben a kedvező növénykultúrák területarányának biztosítása.
- **Új, táji léptékben ható, a nyílt, tagolatlan pusztai környezethez kötődő madárfajok állományát veszélyeztető vonalas létesítmények kiépítésének megakadályozása, a meglévő, napjainkra gazdasági funkcióját veszített vonalas létesítmények felszámolása;**
- **A területen lévő közép feszültségű vezetékek és oszlopok madárvédelmi eszközökkel történő felszerelése, ill. meglévő szabadvezetékek földkábelrel történő kiváltása szükséges;**
- **Nagy területigényű, a madarak megtelepedését, vonulását károsan befolyásoló energetikai beruházások (pl. szélerőműpark, fotovoltikus naperőműpark) nem támogatottak.**

Veszélyeztető tényezők

- idegenhonos invazív fajok
- természetes szukcesszió, eutrofizáció
- klímaváltozás

Jelölő fajok:

Terület jelentősége a fajvédelem szempontjából

Az országos állományhoz viszonyított arány

A: 100% $\geq p > 15\%$,

B: 15% $\geq p > 2\%$,

C: 2% $\geq p > 0\%$,

D: nem jelentős, előfordul

Fajok

Név	Tudományos név	Állomány nagyság (min-max)				
		állandó	szaporodó / fészkelő	telelő	átvonuló / gyülekező	
Nagy kócsag	Egretta alba				200 - 400	C
Gulipán	Recurvirostra avosetta				30 - 50	C
Réti fülesbagoly	Asio flammeus				30 - 50	B
Kékbegy	Luscinia svecica	15 - 20				C
Sárszalónka	Gallinago gallinago	25 - 30				B
Réti fülesbagoly	Asio flammeus	0 - 5				C
Lappantyú	Caprimulgus europaeus	1 - 2				C
Böjti réce	Anas querquedula				500 - 1000	A
Parlagi pityer	Anthus campestris	20 - 30				C
Pajzsoscankó	Philomachus pugnax				5000 - 8000	B
Pusztai ölyv	Buteo rufinus				5 - 10	A
Küszvágó csér	Sterna hirundo				20 - 40	C
Túzok	Otis tarda				10 - 30	C
Batla	Plegadis falcinellus				0 - 10	D
Nyári lúd	Anser anser	50 - 70				B
Fülemlesítke	Acrocephalus melanopogon	15 - 20				C
Kékes rétihéja	Circus cyaneus			100 - 150		B
Vetési lúd	Anser fabalis				50 - 100	C
Szírti sas	Aquila chrysaetos			3 - 5		C
Nagy goda	Limosa limosa				1 - 100	B
Kormos szerkő	Chlidonias niger	15 - 25				C
Vándorsólyom	Falco peregrinus	1 - 1				D
Békászó sas	Aquila pomarina				3 - 6	C
Fekete gólya	Ciconia nigra	1 - 2				B
Sárszalónka	Gallinago gallinago				100 - 200	B
Hamvas rétihéja	Circus pygargus				10 - 25	C
Fehér gólya	Ciconia ciconia	50 - 55				B

Név	Tudományos név	Állománynagyság (min-max)				
		állandó	szaporodó / fészkelő	telelő	átvonuló / gyülekező	
Túzok	Otis tarda	10 - 15				C
Vörös gém	Ardea purpurea	2 - 4				C
Nagy póling	Numenius arquata				100 - 200	C
Kerecsensólyom	Falco cherrug				15 - 20	B
Nyári lúd	Anser anser				4000 - 5000	B
Haris	Crex crex	5 - 100				B
Barátréce	Aythya ferina	20 - 50				C
Kék vércse	Falco vespertinus				100 - 350	A
fattyúszerkő	Chlidonias hybridus	100 - 200				B
Nagy goda	Limosa limosa	10 - 35				B
Kis vízicsibe	Porzana parva	25 - 30				C
Barna rétihéja	Circus aeruginosus	40 - 50				C
Feketenyakú vöcsök	Podiceps nigricollis	20 - 30				B
Kék vércse	Falco vespertinus	50 - 150				A
Böjti réce	Anas querquedula	50 - 100				A
Barátréce	Aythya ferina				100 - 200	C
Kanalasgém	Platalea leucorodia				150 - 250	B
Daru	Grus grus				5000 - 10000	B
Füleskuvik	Otus scops	3 - 5				C
Haris	Crex crex				25 - 35	B
Parlagi sas	Aquila heliaca		6 - 8			B
Partifecske	Riparia riparia	10 - 50				D
Cigányréce	Aythya nyroca				100 - 150	C
fattyúszerkő	Chlidonias hybridus				400 - 600	B
Karvalyposzáta	Sylvia nisoria	25 - 30				D
Kanalas réce	Anas clypeata	10 - 20				B
Gólyatöcs	Himantopus himantopus	5 - 10				C
Hamvas rétihéja	Circus pygargus	3 - 5				C
Rétisas	Haliaeetus albicilla			5 - 10		C
Barna kánya	Milvus migrans				0 - 10	C
Aranylile	Pluvialis apricaria				400 - 500	B
Halászsas	Pandion haliaetus				1 - 3	C
Kis kócsag	Egretta garzetta				100 - 150	C
Fehér gólya	Ciconia ciconia				500 - 600	B
Csörgő réce	Anas crecca				500 - 1000	C

Név	Tudományos név	Állománynagyság (min-max)				
		állandó	szaporodó / fészkelő	telelő	átvonuló / gyülekező	
Küszvágó csér	Sterna hirundo	4 - 6				C
Kendermagos réce	Anas strepera	15 - 20				C
Töviszúró gébics	Lanius collurio	200 - 300				C
Kis őrgébics	Lanius minor	80 - 100				B
Fekete gólya	Ciconia nigra				100 - 150	B
Szalakóta	Coracias garrulus	130 - 130				A
Bölgébics	Botaurus stellaris	20 - 30				B
Fekete harkály	Dryocopus martius		20 - 25			C
Vörös gém	Ardea purpurea				30 - 40	C
Cigányréce	Aythya nyroca	15 - 25				C
Üstökősgém	Ardeola ralloides				10 - 15	C
Jégmadár	Alcedo atthis				1 - 10	D
Gólyatöcs	Himantopus himantopus				15 - 25	C
Kerceréce	Bucephala clangula				20 - 50	D
Kígyászölyv	Circaetus gallicus				2 - 3	D
Jégmadár	Alcedo atthis	2 - 4				D
Kerecsensólyom	Falco cherrug	6 - 12				B
Pettyes vízcicsibe	Porzana porzana	30 - 40				B
Réti cankó	Tringa glareola				300 - 450	B
Barna rétihéja	Circus aeruginosus				70 - 70	C
Parlagi sas	Aquila heliaca				10 - 25	B
Kormos szerkő	Chlidonias niger				80 - 100	C
Balkáni fakopáncs	Dendrocopos syriacus		10 - 35			C
Vörösnakú vöcsök	Podiceps grisegena	2 - 4				C
Nagy lilik	Anser albifrons				10000 - 30000	B
Kis bukó	Mergus albellus			5 - 10		D
Gulipán	Recurvirostra avosetta	5 - 25				C
Barna kánya	Milvus migrans	1 - 2				C
Piroszlábú cankó	Tringa totanus	20 - 50				B
Kanalas réce	Anas clypeata				200 - 300	B
Kis vöcsök	Tachybaptus ruficollis	50 - 70				C
Vándorsólyom	Falco peregrinus				2 - 3	D
Törpegém	Ixobrychus minutus	30 - 50				C
Székicsér	Glareola pratincola				0 - 3	D

Név	Tudományos név	Állománynagyság (min-max)				
		állandó	szaporodó / fészkelő	telelő	átvonuló / gyülekező	
Kék galamb	Columba oenas				500 - 1000	D
Havasi lile	Charadrius morinellus				0 - 1	D
Széki lile	Charadrius alexandrinus				0 - 1	D
Lappantyú	Caprimulgus europaeus				30 - 50	C
Ugartyúk	Burhinus oedicnemus				0 - 3	D
Vörösnyakú lúd	Branta ruficollis				5 - 30	B
Kontyos réce	Aythya fuligula				20 - 100	C
Kendermagos réce	Anas strepera				100 - 200	C
Tőkés réce	Anas platyrhynchos				5000 - 25000	B
Kis póling	Numenius phaeopus				0 - 15	D
Bakcsó	Nycticorax nycticorax				50 - 250	C
Függőcinege	Remiz pendulinus				100 - 150	C
Függőcinege	Remiz pendulinus	15 - 25				C
Guvat	Rallus aquaticus				100 - 300	C
Guvat	Rallus aquaticus	20 - 150				C
Kis kárókatona	Phalacrocorax pygmeus				50 - 100	C
Darázsölyv	Pernis apivorus				5 - 10	D
Darázsölyv	Pernis apivorus	0 - 1				D
Barkós cinege	Panurus biarmicus				150 - 250	C
Barkós cinege	Panurus biarmicus	25 - 50				C
Tőkés réce	Anas platyrhynchos	500 - 800				B
Rétisas	Haliaeetus albicilla	1 - 2				C

<https://natura.2000.hu/hu/teruletek/hubn10002>

3. A BERUHÁZÁS

3. A terv vagy beruházás

3.1. A Natura 2000 területre hatással lévő terv vagy beruházás bemutatása, céljának meghatározása

A területen tervezett tevékenység: öntözőtelep.

Az öntözési közösség 2026. év folyamán meglévő öntözőtelepének korszerűsítését tervezi. A fejlesztés meglévő Mezőköves Déli körzet öntözőtelepre vonatkozik. A korszerűsítéssel érintett, engedélyezett terület mintegy 300 ha szántó művelési terület. A rekonstrukciót követően a ténylegesen öntözött terület mintegy 270 ha lesz. Az öntözőtelep vízbázisa a Mezőkövesd 0312/10 hrsz-ú ingatlanon található bányató. A fejlesztés során a meglévő vízkivétel is korszerűsödik: új szivattyútelep jön létre a meglévő mellett (a meglévő ezt követően tartalékként fog csak üzemelni) a tó Nyugati partján.

A tervezett öntözés egy vízbázis érint. A korszerűsítés következtében mikro öntözési rendszer valósul meg, mely legfőbb előnye, hogy víztakarékos, modern, és teljesen automatizálható.

4 területen (CS1- CS- CS3- CS4) felszín alatti csepegtető, míg 5 területen (CP1-CP2-CP3-CP4-CP5) mikroszórófejes öntözés valósul meg, kiváltva ezzel a meglévő tömlős, csévélődobos öntözőberendezések üzemét.

3.2. A terv vagy beruházás mérete, jelentősége, tervezett időtartama

Az építési helyszín

Az öntözőtelep létesítése, üzemeltetése az EVD-ben bemutatott területeken történik. A korszerűsítéssel érintett, engedélyezett terület mintegy 300 ha szántó művelési terület. A rekonstrukciót követően a ténylegesen öntözött terület mintegy 270 ha lesz. A szivattyútelep kiépítése, a nyomóvezetékek fektetése, az öntözőrendszerek telepítése 4-6 hónapot vesz igénybe, a munkálatokat 2026. II. negyedévében tervezik. Az öntözőrendszer elemei nagyobb darabokban érkeznek a helyszínre, ahol csak az összeszerelést végzik, így anyagdepóniák, lerakatok létesítésére nincs szükség. A vezetékek és nyomócsövek építése vegetációs időszakon kívül történik.

3.3. A terv vagy beruházás térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása. A terv vagy beruházás kivitelezésének várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása (felvonulási létesítmények, anyag-nyerőhelyek, a szállítás vagy egyéb személy- és gépjárműforgalom zavaró hatása stb.). A terv vagy beruházás megvalósításához szükséges létesítmények ismertetése

A kivitelezési munkák során, melyek várható időtartama 4-6 hónap, a tervezési területen nagyrészt szerelési munkálatok fognak történni. A nyomóvezetékek fektetése során kismértékű építési tevékenység (árokásás) is zajlik. A munkálatokkal járó zaj és por (legfőbb kibocsátók a szállítójárművek), valamint a munkagépek vizuális hatása gyakorolhat kedvezőtlen hatást a tervezési terület közvetlen környezetére. A tervezési terület munkagépek általi megközelítése a település felől, belterületről történik, a közvetlen megközelítés pedig a főútról.

A tervezési területen a tervezett beruházás kivitelezésének a fázisában számottevő talajszennyezéssel nem kell számolni, mivel a területen munkát végző járművek karbantartását, tankolását nem itt végzik és a megfelelően karbantartott gépjárművekből olaj elfolyás vagy csepegés normál körülmények között nem várható.

Az építési/szerelési munka egy műszakban, csak nappal, természetes megvilágítás mellett történik. Az építés során lég- és zajterhelést okoznak az anyagmozgatást és építést végző munkagépek. Az üzemeltetés időszakában az elektromos meghajtású szivattyú nem okoz zajterhelést.

Tervbe vett környezetvédelmi létesítmények és intézkedések

A beruházás megvalósításához az szivattyútelepeken, a nyomóvezetékeken és az öntözőrendszeren kívül más létesítmény nem szükséges.

3.6. A terv vagy beruházás hatásterületén lévő természeti állapot ismertetése

A vizsgált terület általános jellemzése (A jelenlegi állapot)

Az öntözési közösség 2026. év folyamán meglévő öntözőtelepének korszerűsítését tervezi. A fejlesztés meglévő Mezőköves Déli körzet öntözőtelepre vonatkozik. A korszerűsítéssel érintett, engedélyezett terület mintegy 300 ha szántó művelési terület. A rekonstrukciót követően a ténylegesen öntözött terület mintegy 270 ha lesz. Az öntözőtelep vízbázisa a Mezőkövesd 0312/10 hrsz-ú ingatlanon található bányató. A fejlesztés során a meglévő vízkivétel is korszerűsödik: új szivattyútelep jön létre a meglévő mellett (a meglévő ezt követően tartalékként fog csak üzemelni) a tó Nyugati partján.

A tervezett öntözés egy vízbázis érint. A korszerűsítés következtében mikro öntözési rendszer valósul meg, mely legfőbb előnye, hogy víztakarékos, modern, és teljesen automatizálható.

A beruházással érintett területek:

Szántó: Természetes növényzettel nem rendelkező terület.

Árok: Teljes egészében a szántó részei, természetes növényzettel nem rendelkező területek.

Csatorna/Patak: Fajszegény, a zavaráshoz alkalmazkodott, főleg nitrofil fajokból álló gyomnövényzet a rézsűkön, a mederben helyenként gyékényfoltok.

Dűlőút: Fajszegény, a zavaráshoz alkalmazkodott, főleg nitrofil fajokból álló gyomnövényzet, melyet nem érintenek a beruházások.

Fás, cserjés területek: A cserjések fontos bűvő-, táplálkozó- és fészkelőhelyet biztosítanak számos madár számára.

Bányató: Mind a szabad vízfelületek, mind a nádas, hínáros területek fontos természetvédelmi élőhelyek.

A beruházás nem gyakorol olyan hatást a környezetére, mely védett növényfajok állományainak fennmaradását veszélyeztetné.

A vizsgált terület Á-NÉR összefoglalása

Az élőhelyek leírásánál a Nemzeti Biodiverzitás-monitoringózó Rendszer keretében kidolgozott és elfogadott Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszert is használhatjuk.

A beruházás Mezőkövesd község külterületén található. A beruházás nem érint semmilyen természetvédelmi területet.

A talajt érő hatások a beruházást követően helyreállíthatók, a növényzeti károk tehát átmeneti jellegűek.

A hatásterület az építés idején kb. 20 m. A hatás negatív.

A hatásterület az üzemeltetés idején 10 m. A hatás semleges.

A beruházással és a felvonulással érintett területek részletes bemutatása:

A bányató élőhelyei

U9 – Állóvizek

Szabd vízfelület.

Ac – Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete

A hínárral erősen benőtt vízfelületeknél lebegő; gyökerező; alámerült; illetve a vízfelszínen úszó levelű hínárállományok figyelhetők meg.

B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

A tóparton és a tó belső részein található nagy kiterjedésű nádasok; gyékényesek; nádas–gyékényes mozaikok találhatóak. Ezek a területek az egyik legfontosabb természetvédelmi élőhelyek, különösen a vörös gém, törpegém, nádirigó, foltos nádiposzáta, guvat, kis vízicsibe, vízityúk és nádi sármány szempontjából.

BA – Fragmentális mocsári- és hínárnövényzet-mozaikok

A bányató belső, finom léptékű vegetációs területei.

OA – Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek

A bolygatott, sekély vizű szegélyek, időszakosan vízállásos, fajszegény foltok; nedves területek, melyek nem sorolhatók egyértelműen nádas, magassásos, mocsárrét vagy hínárkategóriába.

P2 – Cserjések, elsősorban a bányató környezetében

A bányató és a mezőgazdasági területek határán helyenként kisebb-nagyobb kiterjedésű cserjések alakultak ki. Állományukat elsősorban kökény (*Prunus spinosa*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), fekete bodza (*Sambucus nigra*), valamint helyenként gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) alkotja. A cserjések fontos búvó-, táplálkozó- és fészkelőhelyet biztosítanak számos énekesmadár – különösen a gébicsfajok, poszáták, cigánycsuk és sárgarigó – számára.

Sajnos a bányató környezetében az oda vezető utak mentén, a gépjárművel megközelíthető területeken a lakosság illegálisan hulladékot helyez el.

Az öntözőtelepek élőhelyei

U11 Földutak, dűlők

A beruházás helyszíne földúton közelíthető meg, az ott található gyomnövényzet: *Achillea millefolium*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Artemisia absinthium*, *Convolvulus arvensis*, *Urtica dioica*, *Equisetum arvense*, *Elymus repens*, *Uphorbia cyparissias*, *Festuca rupicola*, *Galium erectum*, *Silene vulgaris*, *Cannabis sativa*.

T Agrár élőhelyek

A beruházás tervezett területét és közvetlen környékét zömmel szántóföldek veszik körbe. A szántókon egyéves kultúrák jellemzőek, meghatározóan napraforgó, kukorica és kalászosok.. A szántók többnyire gondozottak, intenzíven vegyszerezettek.

A haszonnövények mellett főleg közönséges szegétális és egyéb gyomok jellemzőek: *Convolvulus arvensis*, *Xanthium italicum*, *Elymus repens*, *Chenopodium albus*, *Cirsium arvense*, *Matricaria inodora*, *Papaver rhoeas*, *Atriplex sagittata*, *Fallopia convolvulus*, *Mercurialis annua*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Amaranthus retroflexus*, *Panicum miliaceum subsp. ruderales* stb.

T1 Öntözőtelep

Az öntözőtelep helyszíne szántó terület. Az elmúlt időszakban repce, kukorica, kalászosok, borsó, stb. volt vetve. Az öntözőtelep létesítést követően előtérbe kerül a csemegekukorica, borsó, valamint a kalászos vetőmag termesztése. A 2021. évi bejárások alkalmával a táblaszéleken gyomnövényzet volt tapasztalható, melyek lényegében megegyeztek az OG kategória növényeivel.

OC Gyepterület

Az öntözőtelepek környezetében helyenként kisebb kiterjedésű gyepterület található, melyet kaszálóként hasznosítanak.

S7 – Mezővédő erdősávok és fasorok

A mezőgazdasági táblák között és azok szegélyén keskeny mezővédő erdősávok, fasorok találhatók. Állományukat elsősorban fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), jegenyenyár (*Populus nigra* 'Italica'), nemes nyár (*Populus × canadensis*), valamint helyenként kocsányos tölgy (*Quercus robur*) alkotja. Az aljnövényzet többnyire ruderális jellegű, az OF és OG élőhelyek fajkészletével mutat rokonság.

OG Útszélek, csatornapartok

A vízkivételi helynek tekinthető bányató környezetében antropogén hatásokat jól tűrő lágyszárúakból álló aljnövényzet illetve fajszegény fás szárú cserjékből álló élőhelyek találhatóak, a partszegélyen és a belső részeken is jelentős kiterjedésű nádasok és gyékényesek, figyelhetők meg, víz több területen hínáros, megjelent a vízi rence is. Környezetében mezőgazdasági területek illetve erősen bebokrosodott szegélyterületek találhatóak, kökénnyel, bodzásokkal. A bejárások alkalmával az alábbi fajlistát vettük fel:

• Közönséges cickafark,	• Lándzsás útifű	• Giliszaúzó varádics
• Tarackos tippán	• Kökény	• Pongyola pitypang
• Réti ecsetpázsit	• Keskenylevelű perje	• Fehér here
• Parlagfű	• Réti perje	• Nagy csalán
• Gyalogakác	• Fekete nádálytő	• Mezei zsálya
• Franciaperje	• Szürke aszat	• Egybibés galagonya
• Mezei katáng	• Közönséges galaj	• Vadmurok
• Mezei aszat	• Réti csenkesz	• Héjakút mácsonya

A területen unikális, fokozottan védett illetve védett növényfaj nem fordult elő.

Anyag és módszertan - Zoológia

A vizsgált terület gerinces-zoológiai értékelését a 2026. tavaszi, nyári bejárás alapján állítottuk össze. A beruházási terület az intenzív mezőgazdasági művelés miatt kevésbé értékes területnek tekinthető. A területet leginkább táplálkozási célból keresik fel a magasabb rendű állatok, a kultúrnövény időszakosan búvó helyet is jelenthet számukra. A csatornaszélek, a földutak magasabb aljnövényzete, a kisebb cserjék búvó és fészkelő helyet is jelentenek az állatok számára.

A többszöri terepbejárás ill. irodalmi ad alapján néhány jelentősebb faj előfordulása a beruházás közvetlen térségében a következő:

Puhatestűek törzse (Mollusca)

Csigák osztálya (Gastropoda)

- pannon csiga (*Caucasotachea vindobonensis*)
- éticsiga (*Helix pomatia*) védett
- nagy meztelencsiga (*Limax maximus*)

Ízeltlábúak törzse (Arthropoda)

Ikerszelvényesek osztálya (Diplopoda)

- homoki vaspondró (*Ommatoiulus sabulosus*)

Rovarok osztálya (Insecta)

Lepkék rendje (Lepidoptera)

- égszínkék boglárka (*Lysandra bellargus*)
- C-betűs lepke (*Nymphalis c-album*)
- közönséges gyöngyházlepke (*Issoria lathonia*)
- nagy káposztalepke (*Pieris brassicae*)
- atalantalepke (*Vanessa atalanta*)

Bogarak rendje (Coleoptera)

- lucernaböde (*Subcoccinella vigintiquatuorpunctata*)
- hétpettyes katicabogár (*Coccinella septempunctata*)
- gabonafutrinka (*Zabrus tenebrioides*)
- közönséges lágybogár (*Cantharis fusca*)

Hártyásszárnyúak rendje (Hymenoptera)

- lódarázs (*Vespa crabro*)
- mezei poszméh (*Bombus pascuorum*)
- házi méh (*Apis mellifera*)
- lopódarázs (*Sceliphron destillatorium*)

Poloskák rendje (Hemiptera – Heteroptera)

- verőköltő bodobács (*Pyrrhocoris apterus*)
- bencepoloska (*Rhaphigaster nebulosa*)

Egyenesszárnyúak rendje (Orthoptera)

- zöld lombzöcske (*Tettigonia viridissima*)
- lőtücsök (*Gryllotalpa gryllotalpa*)
- mezei tücsök (*Gryllus campestris*)

Szitakötők rendje (Odonata)

- gyakori aca (*Aeshna affinis*)
- közönséges szitakötő (*Sympetrum vulgatum*)

Fogólábúak rendje (Mantodea)

- imádkozó sáska (*Mantis religiosa*) védett

Fülbemászók rendje (Dermaptera)

- közönséges fülbemászó (*Forficula auricularia*)

Kétszárnyúak rendje (Diptera)

- házi légy (*Musca domestica*)
- kék dongólégy (*Calliphora vicina*)

Gerincesek törzse (Vertebrata)

Kételtűek osztálya (Amphibia)

- zöld levelibéka (*Hyla arborea*) védett

Hüllők osztálya (Reptilia)

- ürge gyík (*Lacerta agilis*) védett

Madarak osztálya (Aves)

- vörös gém (*Ardea purpurea*) fokozottan védett
- sárgarigó (*Oriolus oriolus*) védett
- barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) védett
- nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*) védett
- foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*) védett
- szürke gém (*Ardea cinerea*) védett
- függőcinege (*Remiz pendulinus*) védett
- nagy kócsag (*Ardea alba*) fokozottan védett
- törpegém (*Ixobrychus minutus*) fokozottan védett
- szárcsa (*Fulica atra*)
- vízityúk (*Gallinula chloropus*) védett
- kis vízicsibe (*Zapornia parva*) védett
- sordély (*Emberiza calandra*) védett
- gyurgyalag (*Merops apiaster*) fokozottan védett
- egerészölyv (*Buteo buteo*) védett
- füsti fecske (*Hirundo rustica*) védett
- töviszúró gébics (*Lanius collurio*) védett
- guvat (*Rallus aquaticus*) védett
- európai cigánycsuk (*Saxicola rubicola*) védett
- kis őrgébics (*Lanius minor*) védett
- sárga billegető (*Motacilla flava*) védett
- nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*) védett
- kakukk (*Cuculus canorus*) védett
- kis kócsag (*Egretta garzetta*) fokozottan védett
- mezei veréb (*Passer montanus*) védett
- kis poszáta (*Curruca curruca*) védett
- barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) védett
- vörösbegy (*Erithacus rubecula*) védett
- mezei poszáta (*Curruca communis*) védett
- zöld küllő (*Picus viridis*) védett
- szalakóta (*Coracias garrulus*) fokozottan védett
- vörös vércse (*Falco tinnunculus*) védett
- fekete rigó (*Turdus merula*) védett
- tengelic (*Carduelis carduelis*) védett
- örvös galamb (*Columba palumbus*)
- dolmányos varjú (*Corvus cornix*)
- fehér gólya (*Ciconia ciconia*) fokozottan védett

Emlősök osztálya (Mammalia)

- keleti sün (*Erinaceus roumanicus*) védett
- vörös róka (*Vulpes vulpes*)
- közönséges vakond (*Talpa europaea*) védett
- vándorpatkány (*Rattus norvegicus*)
- güzüegér (*Mus spicilegus*)
- mezei pocok (*Microtus arvalis*)

A terepi bejárások alkalmával kiemelt figyelmet szenteltünk a bányató környezetére. A bejárások során alkalmazott optikai eszközök: Delta Titanium 8×56 kétszemes távcső és Swarovski 30×80-as, kettős betekintésű spektív.

A vizsgálati terület általános jellemzése

A vizsgált vízfelületek egy része az eutrofizáció előrehaladott állapotában vannak. A part menti sávban és a víztestek belső részein jelentős kiterjedésű nádasok és gyékényesek alakultak ki, a nyíltabb vízfelületeket pedig sűrű hínárnövényzet borítja. Több helyen megjelent a közönséges rence (*Utricularia vulgaris* agg.) is. Összefüggő, növényzettől mentes nyílt vízfelület csak kis kiterjedésben figyelhető meg.

A bányatavak környezetében mezőgazdasági művelés alatt álló területek, nádas és magaskórós szegélyek, valamint erősen becserjésedett élőhelyfoltok találhatók. A cserjés növényzetben többek között kökény (*Prunus spinosa*) és fekete bodza (*Sambucus nigra*) fordul elő.

A megközelítő utak mentén jelentős mennyiségű, részben zsákokban elhelyezett kommunális hulladék található. Az illegális hulladékelhelyezés rontja az élőhelyek természetességi állapotát, elősegítheti a gyom- és inváziós növényfajok megtelepedését, továbbá sérülési, mérgezési és csapdázódási kockázatot jelenthet az állatvilág számára.

A terepbejárás során megfigyelt madárfajok

A terepi bejárásokon összességében 37 különböző madárfajt jegyeztünk fel. Jelölések:

- FV: fokozottan védett;
 - V: védett;
1. vörös gém – *Ardea purpurea* – FV
 2. sárgarigó – *Oriolus oriolus* – V
 3. barna rétihéja – *Circus aeruginosus* – V
 4. nádirigó – *Acrocephalus arundinaceus* – V
 5. foltos nádiposzáta – *Acrocephalus schoenobaenus* – V
 6. szürke gém – *Ardea cinerea* – V

7. függőcinege – *Remiz pendulinus* – V
8. nagy kócsag – *Ardea alba* – FV
9. törpegém – *Ixobrychus minutus* – FV
10. szárcsa – *Fulica atra*
11. vízityúk – *Gallinula chloropus* – V
12. kis vízicsibe – *Zapornia parva* – V
13. sordély – *Emberiza calandra* – V
14. gyurgyalag – *Merops apiaster* – FV
15. egerészölyv – *Buteo buteo* – V
16. füsti fecske – *Hirundo rustica* – V
17. töviszúró gébics – *Lanius collurio* – V
18. guvat – *Rallus aquaticus* – V
19. európai cigánycsuk – *Saxicola rubicola* – V
20. kis őrgébics – *Lanius minor* – V
21. sárga billegető – *Motacilla flava* – V
22. nádi sármány – *Emberiza schoeniclus* – V
23. kakukk – *Cuculus canorus* – V
24. kis kócsag – *Egretta garzetta* – FV
25. mezei veréb – *Passer montanus* – V
26. kis poszáta – *Curruca curruca* – V
27. barátposzáta – *Sylvia atricapilla* – V
28. vörösbegy – *Erithacus rubecula* – V
29. mezei poszáta – *Curruca communis* – V
30. zöld küllő – *Picus viridis* – V
31. szalakóta – *Coracias garrulus* – FV
32. vörös vércse – *Falco tinnunculus* – V
33. fekete rigó – *Turdus merula* – V
34. tengelic – *Carduelis carduelis* – V
35. örvös galamb – *Columba palumbus*
36. dolmányos varjú – *Corvus cornix*
37. fehér gólya – *Ciconia ciconia* – FV

Természetvédelmi értékelés

A Mezőkövesdi Bányató, illetve annak tágabb környezetének madárállománya fajgazdagnak tekinthető. Különösen jelentős a vízhez, mocsarakhoz és nádasokhoz kötődő fajok jelenléte. Ebbe az ökológiai csoportba sorolható:

- vörös gém;
- szürke gém;
- nagy kócsag;
- kis kócsag;
- törpegém;
- szárcsa;

- vízityúk;
- kis vízicsibe;
- guvat;
- nádirigó;
- foltos nádiposzáta;
- függőcinege;
- nádi sármány.

A sűrű nádas, gyékényes és hínárnövényzet a rejtett életmódú guvatfélék és gémfélék számára megfelelő táplálkozó-, pihenő- és potenciális szaporodóhelyet biztosít. A törpegém, a guvat, a kis vízicsibe, a nádirigó és a foltos nádiposzáta megfigyelése különösen jól jelzi a strukturált, vízzel érintkező nádas szegélyek jelentőségét.

A környező mezőgazdasági területek, fasorok és becserjésedett szegélyek további fajcsoportokat tartanak fenn. A barna rétihéja, egerészölyv, vörös vércse és fehér gólya számára ezek elsősorban táplálkozóterületként fontosak. A tövisszűrő gébics, kis őrgébics, cigánycsuk, kis poszáta és mezei poszáta előfordulása a cserjés mezsgyék, bokorcsoportok és gyomos szegélyek ökológiai jelentőségét mutatja.

A gyurgyalag, a kis őrgébics, a szalakóta és a fehér gólya észlelése a terület tágabb agrártáji kapcsolatrendszerének jelentőségét is alátámasztja.

A terepi megfigyelések mellett az illetékes Bükki Nemzeti Park rendelkezésére álló információkra is támaszkodunk. Egy 2021. évi tervezett fejlesztés kapcsán adott tájékoztatás alapján a nemzeti park az alábbi védett és fokozottan védett fajok jelenlétéről rendelkezik adatokkal, melyeket részben a megfigyelések során is leírtunk.

fokozottan védett állatok: bőjtű réce* (*Anas querquedula*), parlagi sas* (*Aquila heliaca*), Natura 2000 I. függelék, vörös gém* (*Ardea purpurea*), Natura 2000 I. függelék, cigányréce* (*Aythya nyroca*), Natura 2000 I. függelék, bölömbika* (*Botaurus stellaris*), Natura 2000 I. függelék, fehér gólya* (*Ciconia ciconia*), szalakóta* (*Coracias garrulus*), nagy kócsag* (*Egretta alba*), Natura 2000 I. függelék, magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), Natura 2000 II., IV függelék, kis kócsag* (*Egretta garzetta*), Natura 2000 I. függelék, kerecsensólyom* (*Falco cherrug*), gólyatöcs* (*Himantopus himantopus*), nagy goda* (*Limosa limosa*), vidra (*Lutra lutra*), Natura 2000 II., IV függelék, gyurgyalag (*Merops apiaster*), kis kárókatona* (*Phalacrocorax pygmeus*), gulipán* (*Recurvirostra avosetta*).

védett állatok: karvaly (*Accipiter nisus*), nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*), énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*), foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*), őszapó (*Aegithalos caudatus*), t-betűs pávaszem (*Aglia tau*), mezei pacsirta (*Alauda arvensis*), kanalas réce* (*Anas clypeata*), csörgő réce* (*Anas crecca*), kis színjátszólepke (*Apatura ilia*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), egerészölyv (*Buteo buteo*), gatyás ölyv (*Buteo lagopus*), kenderike (*Carduelis cannabina*), zöldike (*Carduelis chloris*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), Natura 2000 II., IV függelék, barna rétihéja* (*Circus aeruginosus*), Natura 2000 I. függelék,

kékes rétihéja* (*Circus cyaneus*), kék galamb (*Columba oenas*), kakukk (*Cuculus canorus*), bütykös hattyú** (*Cygnus olor*), Natura 2000 I. függelék, nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*), kabasólyom (*Falco subbuteo*), vörös vércse (*Falco tinnunculus*), vízityúk (*Gallinula chloropus*), Natura 2000 I. függelék, füsti fecske (*Hirundo rustica*), ürge gyík (*Lacerta agilis*) Natura 2000 IV. függelék, töviszúró gébics* (*Lanius collurio*), Natura 2000 I. függelék, kis őrgébics* (*Lanius minor*), nádi tücsökmadár (*Locustella luscinioides*), fülemüle (*Luscinia megarhynchos*), kékbegy* (*Luscinia svecica*), sárga billegető (*Motacilla flava*), sárgarigó (*Oriolus oriolus*), barkóscinege* (*Panurus biarmicus*), széncinege (*Parus major*), házi veréb** (*Passer domesticus*), mezei veréb (*Passer montanus*), csilpcsalpfűzike (*Phylloscopus collybita*), zöld kűllő (*Picus viridis*), hósármány (*Plectrophenax nivalis*), füles vöcsök (*Podiceps auritus*), Natura 2000 I. függelék, búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*), függőcinege* (*Remiz pendulinus*), európai cigánycsuk (*Saxicola rubicola*), vadgerle (*Streptopelia turtur*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), mezei poszáta (*Sylvia communis*), kis poszáta (*Sylvia curruca*), kis vöcsök* (*Tachybaptus ruficollis*), vakond (*Talpa europaea*), énekes rigó (*Turdus philomelos*), Natura 2000 I. függelék, fenyőrigó (*Turdus pilaris*), bibic (*Vanellus vanellus*), Natura 2000 I. függelék.

* – a Borsodi-sík különleges madárvédelemi terület jelölő faja

** – Magyarországon nem védett, de az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfaj

A bányató környezetében előforduló fajok:

fokozottan védett állatok: bőjtű réce* (*Anas querquedula*), vörös gém* (*Ardea purpurea*), Natura 2000 I. függelék, cigányréce* (*Aythya nyroca*), Natura 2000 I. függelék, bölömbika* (*Botaurus stellaris*), Natura 2000 I. függelék, nagy kócsag* (*Egretta alba*), Natura 2000 I. függelék, kis kócsag* (*Egretta garzetta*), Natura 2000 I. függelék, kis kárókatona* (*Phalacrocorax pygmeus*).

védett állatok: karvaly (*Accipiter nisus*), nádírgó (*Acrocephalus arundinaceus*), foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*), őszapó (*Aegithalos caudatus*), kanalas réce* (*Anas clypeata*), csörgő réce* (*Anas crecca*), egerészölyv (*Buteo buteo*), kenderike (*Carduelis cannabina*), barna rétihéja* (*Circus aeruginosus*), Natura 2000 I. függelék, kakukk (*Cuculus canorus*), bütykös hattyú** (*Cygnus olor*), Natura 2000 I. függelék, nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*), kabasólyom (*Falco subbuteo*), vízityúk (*Gallinula chloropus*), Natura 2000 I. függelék, ürge gyík (*Lacerta agilis*) Natura 2000 I. függelék, nádi tücsökmadár (*Locustella luscinioides*), fülemüle (*Luscinia megarhynchos*), sárga billegető (*Motacilla flava*), barkóscinege* (*Panurus biarmicus*), csilpcsalpfűzike (*Phylloscopus collybita*), füles vöcsök (*Podiceps auritus*), Natura 2000 I. függelék, búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*), függőcinege* (*Remiz pendulinus*), kis vöcsök* (*Tachybaptus ruficollis*).

* – a Borsodi-sík különleges madárvédelemi terület jelölő faja

** – Magyarországon nem védett, de az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfaj

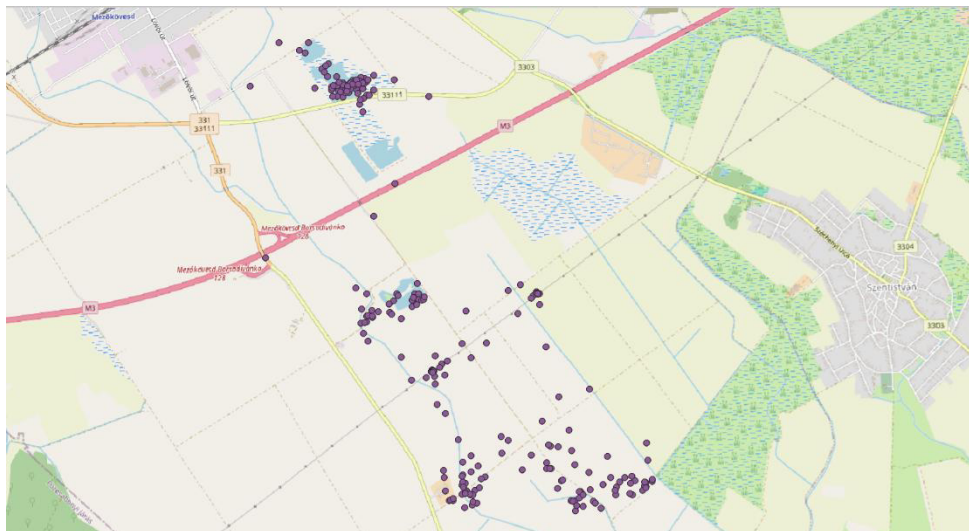
A 2026. évi öntözésfejlesztés kapcsán kért adatigénylésünkre az alábbi tájékoztatást, térképi mellékletek kaptuk a nemzeti partól, az területen észlelt, feljegyzett élőlényekről:

Tudományos név	Magyar név
Castor fiber	Hód
Falco cherrug	Kerecsensólyom
Buteo buteo	Egerészölyv
Falco tinnunculus	Vörös vércse
Damora pandora	Pándoraszender
Aquila heliaca	Parlagi sas
Podiceps cristatus	Búbos vöcsök
Lutra lutra	Vidra
Tachybaptus ruficollis	Kis vöcsök
Gallinula chloropus	Vízityúk
Botaurus stellaris	Bölgömbika
Locustella luscinioides	Nádi tücsökmadár
Luscinia megarhynchos	Fülemüle
Circus aeruginosus	Barna rétihéja
Acrocephalus arundinaceus	Nádirigó
Acrocephalus schoenobaenus	Cserregő nádiposzáta
Accipiter nisus	Karvaly
Cuculus canorus	Kakukk
Tyto alba guttata	Gyöngybagoly
Ardea purpurea	Vörös gém
Lanius collurio	Tövisszúró gébics
Egretta garzetta	Kis kócsag
Ardea alba	Nagy kócsag
Aegithalos caudatus	Őszapó
Aythya nyroca	Cigányréce
Emberiza schoeniclus	Nádi sármány
Linaria cannabina	Kenderike
Phylloscopus collybita	Csilpcsalpfüzike
Remiz pendulinus	Függőcinege
Passer domesticus	Házi veréb
Zerynthia polyxena	Farkasalmalepke
Alauda arvensis	Mezei pacsirta
Motacilla flava	Sárga billegető
Coturnix coturnix	Fürj
Coracias garrulus	Szalakóta
Sylvia atricapilla	Barátposzáta
Acrocephalus palustris	Énekes nádiposzáta
Passer montanus	Mezei veréb
Columba oenas	Kék galamb
Oriolus oriolus	Sárgarigó
Hirundo rustica	Füsti fecske
Ardea cinerea	Szürke gém
Sturnus vulgaris	Seregély
Lanius minor	Kis őrgébics

Merops apiaster	Gyurgyalag
Apatura ilia	Kis színjátszólepke
Falco subbuteo	Kabasólyom
Lacerta agilis	Fürge gyík
Microcarbo pygmeus	Kis kárókatona
Buteo lagopus	Gatyás ölyv
Alcedo atthis	Jégmadár
Hyla arborea	Zöld levelibéka
Actitis hypoleucos	Billegetőcankó
Saxicola rubicola	Cigánycsuk
Erithacus rubecula	Vörösbegy
Vanessa atalanta	Atalanta-lepke
Picus viridis	Zöld küllő
Parus major	Szécinege
Fringilla coelebs	Erdei pinty
Turdus merula	Fekete rigó
Turdus philomelos	Énekes rigó
Carduelis carduelis	Tengelic
Motacilla cinerea	Barázdabillegető
Helix pomatia	Éti csiga
Nycticorax nycticorax	Bakcsó
Isophya costata	Magyar tarsza
Spatula querquedula	Bőjtű réce
Anser anser	Nyári lúd
Chroicocephalus ridibundus	Dankasirály
Polygonia c-album	C-betűs lepke
Aglais io	Nappali pávaszem
Cygnus olor	Bütykös hattyú
Chlidonias hybrida	Fattyúszerkő
Mustela erminea	Hermelin
Corvus corax	Holló
Accipiter gentilis	Héja
Aythya ferina	Barátréce
Anthus campestris	Parlagi pityer
Emys orbicularis	Mocsári teknős
Acrocephalus melanopogon	Bajszos nádiposzáta
Pluvialis apricaria	Aranylile
Sterna hirundo	Közönséges csér
Porzana parva	Kis vízcicsibe
Grus grus	Daru
Lanius excubitor	Órgébics
Panurus biarmicus	Barkóscinege

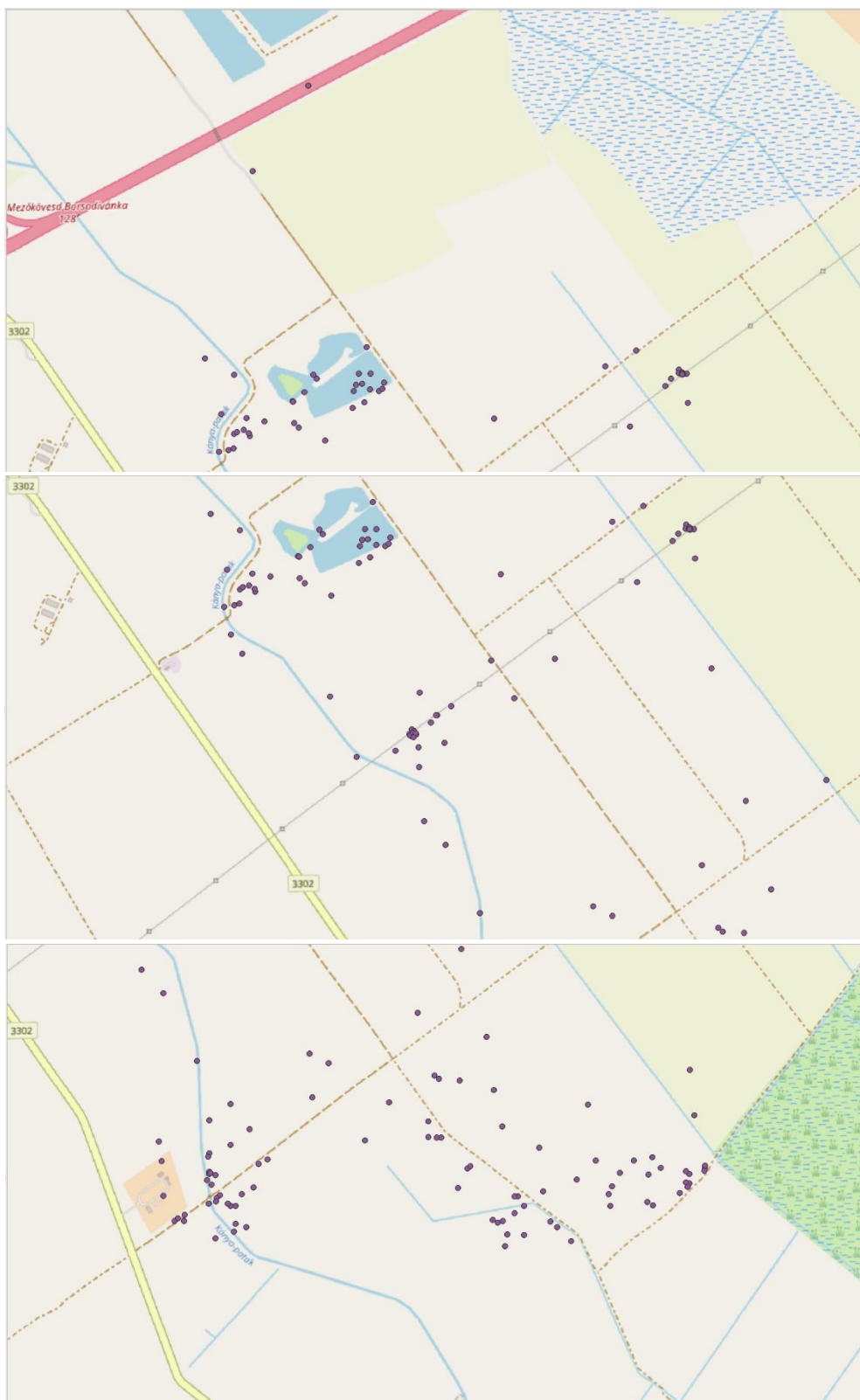
A fenti állatok előfordulási helyei:

Áttekintő térkép

Részletes térképek:

Értékelés: A területen és közvetlen környékén elsősorban zavarástűrő urbanizált fajokat találunk, melyek főként táplálkozási és pihenőhelyként keresik fel a táblákat, ugyanakkor az is kijelenthető, hogy a szántók melletti természetközeli területek, a vízkivételi hely színesebb

állatvilága táplálkozás, kóborlás során megfordul a mezőgazdasági táblákon, néhány esetben szaporodási/fészkelési helyként is használhatja azokat (földön fészkelő állatfajok)

A beruházás élővilág védelmi hatásterülete

Az öntözőtelep egy jelenleg is szántóként funkcionáló területen jön létre, melyen területet a korábbi tevékenységeknek köszönhetően erős antropogén hatások érték, így természetes v. természet közeli élőhelyről nem beszélhetünk. A tervezett építés hatása semleges. Az élővilág védelmi hatásterület a beruházási helyszín teljes területe, és annak környezete:

A hatásterület az építés idején kb. 20 m. A hatás semleges.

A hatásterület az üzemeltetés idején kb. 10 m. A hatás semleges.

3.7. A terv vagy beruházás társadalmi, gazdasági következményeinek leírása

A fejlesztés szorosan illeszkedik a község, a kistérség fejlesztési terveihez. A gazdaságosabb, korszerűbb mezőgazdasági termelés, így a projekt megvalósulása kedvezően hat majd a térség lakosságára és gazdaságára is.

A beruházás során fokozottan figyelnek a térség természeti értékeinek megőrzésére.

4. A TERVEZETT BERUHÁZÁS KEDVEZŐTLEN HATÁSA

A létesítmény üzemelésének és üzemeltetésének hatásai

Az öntözőtelep üzemeltetése hatást gyakorolhat a kiemelkedő természeti értékekre mind a telep, mint annak természetvédelmi hatásterületén. Ugyanis az öntözés hatására intenzívebbé válik a mezőgazdasági tevékenység, növekszik a munkaművelet, nő az emberi zavarás mértéke. Ez a zavarás a szomszédos területek élőlényeire, élőhelyeire is hatással lehet. Azonban megelőző intézkedéssel a jelölő-, illetve nem jelölő fajok, továbbá a fajok élőhelyei nem sérülnek.

A terület természetvédelmi szempontból legértékesebb élőhelykomplexumának a vízkivételi hely tekinthető. Fő funkciói:

- költőhely a nádi és vízi madárfajok számára;
- táplálkozóhely a gémféléknek;
- pihenő- és éjszakázóhely;
- vonulási megállóhely;
- szaporodóhely kételtűek és vízi gerinctelenek számára;
- potenciális vidraélőhely.

A tervezett elektromos üzemű szivattyú zajhatása kismértékű lesz a jelenleg is üzemelő vízkéveteli helyen található szivattyúhoz mérten. A meglévő berendezés a továbbiakban csak tartalékként fog időszakosan üzemelni, de egy időben kizárólag egy szivattyú üzemel. A hatás a jelenlegihez hasonló, összességében semlegesnek mondható.

A Kánya-patak, a Hór-patak, a csatornák és a kisebb vízállások ökológiai folyosóként működhetnek. Összekapcsolják a bányatavakat a tágabb vizesélőhely-rendszerrel, és lehetővé teszik a vízi, illetve vízhez kötődő fajok mozgását. A tervezett beruházás mind az építés, mind az üzemelés idején semleges hatást gyakorol ezen területekre.

A szántók természetességi értéke általában alacsonyabb, de nagy kiterjedésük miatt táplálkozóterületet biztosíthatnak:

- a fehér gólyának;
- a szalakótának;
- a barna rétihéjának;
- a vörös és kék vércsének;
- az egerészölyvnek;
- a parlagi sasnak;
- a kerecsensólyomnak;
- a gyurgyalagnak;
- a sárga billegetőnek;
- a sordélynak.

A szántók természetvédelmi jelentőségét ezért nem kizárólag növényzetük fajkészlete, hanem táplálékkínálatuk, nyugalmi állapotuk, művelési időzítésük és a környező mezsgyékkel fennálló kapcsolatuk határozza meg. A fejlesztés hatása ezen területekre semleges.

A keskeny, nem művelt sávok gyakran:

- rovarélőhelyek;
- hullók tartózkodóhelyei;
- madarak táplálkozóterületei;
- fészkelőhelyek;
- ökológiai összekötő elemek.

Ezek felszámolása, beszántása vagy rendszeres vegyszeres kezelése a terület biodiverzitását aránytalanul nagy mértékben csökkentheti. A mezőgazdasági tevékenység intenzitásának kismértékű növekedése az itt található élőhelyeket ronthatja, a hatás kismértékben átmenetileg negatív. A beruházás, a tervezett öntözésrekonstrukció ezen élőhelyekre nem gyakorol negatív hatást.

A kökényes, bodzás és egyéb cserjés szegélyek fészkelő- és búvóhelyet biztosítanak többek között a gébicsek, poszáták, cigánycsuk, sárgarigó és más énekesmadarak számára. A fasorok a ragadozó madarak és a szalakóta számára ülő-, leső- és tájékozódási pontként is működnek.

Kivitelezésből eredő közvetlen hatások

A vezetéképítés, szivattyútelep-létesítés, földmunka és munkagépi közlekedés következtében felléphet:

- talaj- és növényzetbolygatás;
- mezsgyék, gypeszegélyek és cserjések időszakos vagy végleges megszüntetése;
- fészkelő madarak zavarása;
- talajon vagy alacsony növényzetben elhelyezkedő fészkek, tojások és fiókák sérülése;
- védett gerinctelenek és hüllők egyedeinek pusztulása;
- por-, zaj- és rezgésterhelés;
- ideiglenes élőhely-fragmentáció;
- inváziós növényfajok terjedése.

A legnagyobb kockázat akkor jelentkezik, ha a földmunka a madarak fő költési időszakában, illetve aktív kétéltű- és hüllőidőszakban történik. Ennek elkerülése érdekében a költési időszakot követően kezdenek el.

Az öntözés üzemeltetésének hatásai

Az öntözés önmagában nem feltétlenül kedvezőtlen, de az ökológiai hatás az alkalmazott vízmennyiségtől, időzítéstől, technológiától és a mezőgazdasági művelés módjától függ.

Lehetséges kedvező hatások:

- átmenetileg növekedhet a talajnedvesség;
- fokozódhat a gerinctelen táplálékállatok mennyisége;
- a nedvesebb táblák időszakosan kedvező táplálkozóhelyet biztosíthatnak gólyák és egyes partimadarak számára;
- csökkenhet az aszály miatti vegetációs stressz.

Lehetséges kedvezőtlen hatások:

- megváltozhat a talaj víz- és sóháztartása;
- növekedhet a tápanyagok és növényvédő szerek bemosódása;
- a felszíni lefolyás a bányató és a csatornák eutrofizációját tovább fokozhatja;
- intenzívebbé válhat a mezőgazdasági művelés;
- csökkenhet az ugarok, tarlók és gyomos szegélyek időtartama;
- rendszeresebb gépi jelenlét és zavarás alakulhat ki;
- a berendezések működése a talajon fészkelő vagy táplálkozó madarakat zavarhatja.

Víz kivétel és hidrológiai hatások

A Natura 2000 szempontjából különösen fontos annak igazolása, hogy a vízkivétel és az öntözés:

- nem csökkenti a bányató vagy más vizes élőhely vízszintjét;
- nem rövidíti le a vízborítás időtartamát;
- nem változtatja meg kedvezőtlenül a csatornák és patakok vízjárását;

- nem szünteti meg az időszakos vízállásokat;
- nem gyorsítja a nádasok kiszáradását;
- nem rontja a vízi és nádi jelölő madárfajok élőhelyeit.

A kapcsolódó Borsodi-Mezőség Natura 2000 fenntartási dokumentuma a hidrológiai viszonyok megőrzését és lehetőség szerint a víz területen történő visszatartását természetvédelmi szempontból kívánatosnak tekinti. Fentiek elkerülése érdekében kizárólag az engedélyezett vízmennyiség használható fel.

Élőhely-fragmentáció

A föld alatti nyomóvezetékek üzemelés közben csak korlátozott fragmentáló hatással járnak, de a kivitelezési sávok, új megközelítő utak és műtárgyak megszakíthatják:

- a mezsgyéket;
- a cserjés szegélyeket;
- a kétéltűek mozgási útvonalait;
- a vízfolyások parti növényzetét;
- a kisebb gyepfoltok kapcsolatát.

A hatás akkor minimalizálható, ha a vezetékek elsősorban meglévő utak, táblaszélek és korábban bolygatott sávok mellett haladnak.

Madárütkezési és áramütési kockázat

A center pivot rendszerek fémszerkezetei önmagukban általában nem jelentenek a légvezetékekhez hasonló áramütési kockázatot. Kockázatot elsősorban új, föld feletti villamos vezeték vagy nem megfelelően kialakított transzformátor és kapcsolóberendezés jelenthet.

A tervben szereplő villamosenergia-ellátást ezért lehetőség szerint:

- földkábelrel;
- madárbarát transzformátorkialakítással;
- szigetelt csatlakozásokkal;
- nyitott áramvezető részek nélkül indokolt megvalósítani.

Tájvédelem

A telep jelenlegi és tervezett beépítése a hatályos Településrendezési tervnek megfelelő. Az öntözőtelep berendezései kiemelkednek a felszíntől, azonban a környező mezőgazdasági tájban nem okoz zavarást, tájképi értékeket nem veszélyeztet. A felszín alatti csepegtető öntöző rendszer teljes mértékben beolvad a tájképbe.

Tájképvédelmi szempontból a CP berendezések esetében felvetődhet az a probléma, hogy a körben járó berendezések következtében új kör alakú táblák jelenthetnek meg. Az öntözni kívánt művelt táblák változatos formái miatt sok esetben nem tudnak bejárni szabályos körpályát a gépek. Félkör, kör cikkely, körív pályák alakulnak ki.

A jelenleg elérhető és a beruházó által alkalmazni kívánt Corner karok arra hivatottak, hogy a kört a tábla sarkaihoz érve kiegészítsék. Az utolsó fix spam-re szerelt kinyíló kar a szűkebb helyen a tábla széleihez igazodva lemarad-becsukódik a fix tag mögé. A sarkokhoz érve pedig „belenyílik” azokba. Egy szabályos négyszög alakú tábla 98%-ban lefedhető ezzel a módszerrel. Precíz vezérléssel a szabálytalan alakú táblákat is elég jól lefedik. Az EVD-ben mellékelt berendezési tervrajzon ábrázolva van a gépek pályája. Ott szaggatott zöld vonal jelzi az utolsó fix spam útját és folytonos zöld vonal pedig a Corner karok segítségével ténylegesen öntözhető terület határát.

A táblákat az öntözéstől függetlenül teljes mértékben a szálakig művelik. Ugyanaz a növény ugyanazzal a termesztés technológiával kerül termesztésre. Így csupán a termésátlagokban jelentkezik eltérés táblán belül. A tájkép a megszokotthoz viszonyítva nem változik.

A CP öntözőberendezések az év teljes időszakában láthatóak lesznek a táblákon, a növényi kultúrától függően kisebb-nagyobb takarással. Az öntözőberendezések látványa a mezőgazdasági termelésben megszokott, a folyamatos jelenlétük egyre gyakoribbá válik, a hatékony mezőgazdasági termeléshez sajnos elengedhetetlen, melyet a 2022-2026.. évi súlyos aszályok is igazolnak. A tájkép változása azonban nem maradandó, a berendezések nem helyhez kötöttek, telepítésük nem jár területfoglalással, így rövid időn belül megszokható. A berendezések üzemidőn kívül alacsonyabbra állathatók, így a tájképi hatás kevésbé lesz zavaró.

A jelölő élőhelyekre gyakorolt kedvezőtlen hatások

A beruházás során a felszín alatti nyomóvezetékek, a szivattyútelep, valamint az öntözőrendszer kivitelezése elsősorban mezőgazdasági területeket érint, azonban a beruházási terület közvetlen kapcsolatban áll a Mezőkövesdi Bányatóval, a Kánya-patakkal, a Hór-patakkal, valamint a hozzájuk kapcsolódó nádas, gyékényes, mezsgye és cserjés élőhelyekkel. Ezek az élőhelyek a Borsodi-sík Natura 2000 terület funkcionális részét képezik, ezért állapotuk változása közvetetten a jelölő madárfajok természetvédelmi helyzetét is befolyásolhatja.

Kivitelezési időszak

A kivitelezés során várható kedvezőtlen hatások:

- ideiglenes növényzeteltávolítás és talajbolygatás;
- mezsgyék és gyepek szegélyek részleges megszakítása;
- cserjés élőhelyek átmeneti zavarása;
- por- és zajterhelés;
- ideiglenes élőhely-fragmentáció;
- inváziós növényfajok megtelepedésének fokozott kockázata.
- a nagy sebességgel haladó járművel esetlegesen elsodorják ill./vagy elgázolják a mezsgyében előforduló fokozottan védett gerinctelenfajok egyedeit.
- az úton melegedő ill. átvándorló herpeto-fauna egyedeit a nagy sebességgel haladó járművel elgázolják.

- az út mentén fészkelő, a térségben szaporodó/vándorló védett madarak egyedeit a nagy sebességgel haladó járművel elgázolják.
- az út mentén előforduló, a térségben szaporodó/vándorló védett emlősök egyedeit a nagy sebességgel haladó járművel elgázolják.

A legnagyobb természetvédelmi jelentőségű élőhely a bányatavak nádas- és gyékényzónája, amelyet a kivitelezés során teljes mértékben meg kell óvni. A beruházás közvetlen élőhely-megszüntetés ezen a területen nem eredményezhet.

A közlekedés okozta veszélyek megszüntethetők az által, hogy az építéshez szükséges közlekedés kapcsán a kivitelezést végző személyzet részére vezetői utasításban 15 km/h-ban határozza meg a maximális megengedett sebességet az úton.

Üzemeltetési időszak

Az öntözési rendszer működése során jelentkező kedvezőtlen hatások elsősorban közvetett módon jelentkezhetnek.

Lehetséges hatások:

- a felszíni lefolyás növekedése;
- tápanyagok és növényvédő szerek bemosódása;
- eutrofizáció fokozódása;
- a parti növényzet fajösszetételének megváltozása;
- mezőgazdasági intenzifikáció.
- gázolások.

A beruházás során elsődleges természetvédelmi követelmény annak biztosítása, hogy az öntözési célú vízkivétel ne eredményezze a Mezőkövesdi Bányató, valamint a hozzá kapcsolódó vizes élőhelyek vízháztartásának kedvezőtlen megváltozását. A rendelkezésre álló műszaki tervek alapján a beruházás közvetlenül nem érinti a bányató medrét, a vízkivétel nem a Natura 2000 szempontból jelentős élőhely vízkészletét terheli, ugyanakkor a vízgazdálkodási rendszer üzemeltetése során indokolt a vízszintek időszakos ellenőrzése. A monitoring eredményei alapján igazolható, hogy a vízkivétel következtében a jelölő élőhelyek hidrológiai állapotában kedvezőtlen változás nem következik be. Az üzemelési fázisban a közlekedésből származó hatásokra havonta 1-2 alkalommal, a szükséges karbantartások, javítások esetében lehet számítani.

A jelölő madárfajokra gyakorolt kedvezőtlen hatások

A Natura 2000 terület kijelölési céljai közül a beruházási területen vagy annak közvetlen környezetében különösen az alábbi fajok tekinthetők érintettnek.

Vörös gém (*Ardea purpurea*)

A 2026. évi felmérés során igazolt faj. A nádasok költő- és táplálkozóhelyei érzékenyek a zavarásra.

Kivitelezés:

- költési időszakban jelentős zavarás;
- fészkelhagyás kockázata;
- munkagépek zajhatása.

Üzemeltetés:

- vízszintcsökkenés esetén táplálkozóterület csökkenése;
- eutrofizáció gyorsulása.

Nagy kócsag (*Ardea alba*)

A bányatavak sekély vizű részeit rendszeresen használhatja.

Kivitelezés

- ideiglenes zavarás;
- táplálkozási aktivitás csökkenése.

Üzemeltetés

- vízháztartás változása;
- zsákmányállatok mennyiségének változása.

Kis kócsag (*Egretta garzetta*)

A sekély vízfelületek és iszapos parti zónák megőrzése kulcsfontosságú.

Fő veszélyeztető tényezők:

- parti zavarás;
- vízminőség-romlás;
- sekély vízfelületek csökkenése.

Bölömbika (*Botaurus stellaris*)

A nemzeti parki adatszolgáltatás alapján potenciálisan előforduló jelölő faj.

Érzékeny:

- nádasok bolygatására;
- zajterhelésre;
- vízszintváltozásra.

Cigányréce (*Aythya nyroca*)

A térségben potenciálisan előforduló Natura 2000 jelölő faj.

Kockázatok:

- nyugalmi vízfelületek csökkenése;
- emberi zavarás;
- vízminőség-romlás.

Kis kárókatona (*Microcarbo pygmaeus*)

Elsősorban táplálkozóként jelenhet meg.

Hatások:

- halállomány változása;
- zavarás;
- víztestek ökológiai állapotának romlása.

Parlagi sas (*Aquila heliaca*)

A térség egyik legjelentősebb Natura 2000 jelölő faja. Elsősorban a mezőgazdasági táblákat használja táplálkozóterületként.

Kivitelezés

- ideiglenes zavarás;
- munkagépek fokozott jelenléte.

Üzemeltetés

- intenzívebb mezőgazdasági művelés következtében csökkenhet a zsákmányállatok száma;
- mezsgyék felszámolása kedvezőtlen.

Kerecsensólyom (*Falco cherrug*)

Potenciálisan táplálkozó faj.

Érzékeny:

- nyílt agrárélőhelyek átalakulására;
- kisméltós-állomány csökkenésére.

Kék vércse (*Falco vespertinus*)

A környező mezőgazdasági élőhelyeket rendszeresen használhatja.

Kedvezőtlen hatások:

- rovarfauna csökkenése;
- intenzív növényvédőszer-használat;
- mezsgyék megszüntetése.

Fehér gólya (**Ciconia ciconia**)

A terepbejárás során igazolt faj.

Érzékeny:

- gépi zavarásra;
- nedves táplálkozóterületek csökkenésére.

Szalakóta (*Coracias garrulus*)

Igazolt Natura 2000 jelölő faj.

Kockázatok:

- táplálékbázis csökkenése;
- idős fák eltűnése;
- fokozott emberi jelenlét.

Gyurgyalag (*Merops apiaster*)

A térségben igazolt.

Kedvezőtlen hatások:

- löszfalak vagy partfalak bolygatása;
- rovarállomány csökkenése.

Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)

A nádasok és mezőgazdasági területek mozaikját használja.

Legfontosabb kockázatok:

- nádasok zavarása;
- költési időszakban végzett munkák.

Összegző értékelés

A beruházás legjelentősebb természetvédelmi kockázata nem a felszín alatti vezetékek jelenléte, hanem a kivitelezés időzítése, a munkaterület kiterjedése, valamint az öntözéshez kapcsolódó hidrológiai és mezőgazdasági változások.

Megfelelő megelőző és mérséklő intézkedések – különösen a költési időszak elkerülése, a bányatavak és a parti növényzet teljes védelme, a mezsgyék megőrzése, a vízháztartás fenntartása és a tápanyag-bemosódás megelőzése – mellett nem valószínűsíthető a Borsodi-sík (HUBN10002) különleges madárvédelmi terület kijelölési céljainak jelentős kedvezőtlen befolyásolása, ugyanakkor a vizes élőhelyekhez kötődő jelölő fajok állományának megőrzése érdekében természetvédelmi monitoring és üzemeltetés közbeni ellenőrzés indokolt.

5. ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK

5. Alternatív (egyéb ésszerű) megoldások

5.1. A tervező, illetve beruházó által tanulmányozott alternatív megoldások bemutatása (a térbeli kiterjedés, elhelyezkedés, nagyságrend, módszer szempontjából)

A területet figyelembe véve nincs alternatív megoldás. A tervezés során figyelembe lett véve a lehető legkisebb területfoglalás, a védő távolságok betartásával együtt.

5.2. A szóba jöhető alternatív megoldások megvalósítását megnehezítő vagy kizáró okok leírása

Nem releváns.

6. A MEGVALÓSÍTÁS INDOKAI

6. A megvalósítás indokai

6.1. A terv vagy beruházás megvalósítása szükségszerűségének ismertetése

A tervezett beruházás gazdasági szempontból jelentős beruházás, mely a profittermelés mellett munkahelyeket teremt, így segítve a térség munkanélküliséggel sújtott lakosságán.

6.2. A terv vagy a beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő indokok valamelyike támasztja alá (a kívánt rész megjelölendő)

☐ társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet)

- ☐ emberi egészség vagy élet védelme
- ☐ a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása
- ☐ a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése
- ☐ a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet)

7. A KEDVEZŐTLEN HATÁSOK MÉRSÉKLÉSE

A tervezett, illetve javasolt, a beruházás révén bekövetkező kedvezőtlen hatások enyhítését, csökkentését, mérséklését szolgáló intézkedések:

Megvalósítási fázis:

- a felvonulási úton 15 km/h-ban határozzák meg a szállító járművek maximális megengedett sebességet.
- anyagdepóniák számának mérséklése, lehetőség szerint kikerülése azzal, hogy az előre összeszerelt szerkezeteket már a tényleges helyszínre építik be. Ideiglenes depóniát Natura 2000 élőhelyen, vízfolyás mellett vagy a bányató közelében nem szabad kialakítani.
- a taposások mérséklésével, csak a szükséges mértékű és mennyiségű földmunkák elvégzésével a földterületek ideiglenes bolygatása minimális mértékűre csökkenthető
- vízkivételi helyet biztosító bányatóban található nádasok mechanikai irtása vagy égetése nem végezhető.
- a Natura 2000 területen, a bányató körül, valamint a nádas, cserjés és gyepek élőhelyeken végzett növényzet-eltávolítással és földmunkával járó kivitelezést főszabály szerint a madarak költési időszakán kívül célszerű elvégezni.
- március 15. és augusztus 15. között munkavégzés csak közvetlenül a munkakezdés előtt végzett természetvédelmi szakértői ellenőrzés alapján történhet. Aktív fészkek észlelésekor megfelelő védőtávolságot kell kijelölni, és a munkát az adott szakaszon a költség befejezéséig fel kell függeszteni.

- elsősorban meglévő utak, táblaszélek és bolygatott sávok vehetők igénybe.
- a természetes vagy természetközeli gyepeket, nádasokat, cserjéseket, fasorokat és mezsgyéket kerülni kell.
- a munkasávot a műszakilag szükséges legkisebb szélességben kell kijelölni.
- kitermelt talajt rétegenként elkülönítve kell tárolni és visszatölteni.
- a munkaterületet a kivitelezés után helyre kell állítani. A helyreállításhoz tájidegen fűmagkeverék nem használható.
- fészkelési időszakban a cserjék és fasorok irtása tilos.
- az idős, odvas vagy fészkelésre alkalmas fák kivágását kerülni kell.
- az állandó, érzékeny gyepek védelme érdekében gyepfeltörés nem végezhető.

Üzemeltetési fázis:

- a felvonulási úton 15 km/h-ban határozzák meg a szállító, karbantartást végző járművek maximális megengedett sebességet.
- vízkivételi helyet biztosító bányatóban található nádasok mechanikai irtása vagy égetése nem végezhető.
- a tóba szennyezett csapadékvíz, öntözési visszafolyás vagy tápanyagban gazdag felszíni lefolyás nem vezethető.
- a tó vízháztartása a vízkivétel következtében nem romolhat.
- az öntözési vízadagokat a talaj vízbefogadó képességéhez kell igazítani.
- pangó víz és tartós felszíni elöntés nem alakítható ki, kivéve, ha annak természetvédelmi célú létrehozását külön terv támasztja alá.
- a bányató, patakok és csatornák mentén műtrágya- és növényvédőszer-mentes pufferzónát kell fenntartani.
- öntözés közvetlenül növényvédőszer-kijuttatás után csak a szer alkalmazási előírásainak megfelelően történhet.
- az öntözésből származó lefolyás nem vezethető közvetlenül a bányatóba.

a vízkivétel mennyiségét és a befogadó vizes élőhelyek vízszintjét ellenőrizni szükséges.

Beruházó kompenzációs intézkedések megtételét nem tervezi az érintett Natura 2000 terület vonatkozásában.

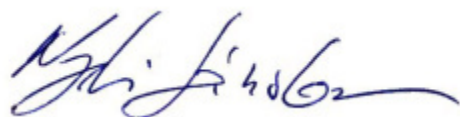
8. ÖSSZEGZÉS

A projekt megvalósítására kiválasztott terület egy szántó, az ott folytatott tevékenység miatt bolygatott terület. A kivitelezés során olyan időbeli ütemezés, természetvédelmi szempontokat elsődlegesnek tartó művezetés és technológiai megoldások alapján történik, ami folyamatosan ellenőrzi és megakadályozza az esetleges károkozást.

Megállapítható, hogy a projekt a létrehozás és üzemeltetés fázisában sem okoz jelentős károkozást a terület jelölő fajaira és azok élőhelyeit sem érinti kedvezőtlenül. Egyéb okozott hatások az építés és üzemelés időszakában is a kijelölt építési terület határain belül maradnak.

Az építés, majd az üzemeltetés során folytatott tevékenység sem sérti a NATURA 2000 területek védelme érdekében kitűzött célokat. Összességében megállapítható, hogy a vizsgált területen megépítésre tervezett öntözőberendezés, valamint az öntözőtelep üzemeltetése NEM OKOZ jelentős változást, ill. csökkenést az ismert védett fajok populációiban. A beruházás a jelölő fajok élőhelyeit nem érinti.

Nyíregyháza, 2026. július 20.

Nyíri Sándor
szakértő

ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETVÉDELMI
ÉS VÍZÜGYI FŐFELÜGYELŐSÉG

Jogi, Termékdíj és Felügyeleti Főosztály
Jogi Osztály

Iktatószám: 14/834-4/2011.
Ügyintéző: dr. Bordás Ákos
Szakmai ügyintéző: Böhm András

SZ-025/2011.

HATÁROZAT

Nyíri Sándor (lakik: 4432 Nyíregyháza, Kincs köz 17/A) kérelmezőt, aki

született: [REDACTED]

anyja neve: [REDACTED]

diplomájának (oklevelének) kiállítója, száma, kelte:

- 1 Nyíregyházi Főiskola;
540/2000.; 2000. június 15.;
- 2 Debreceni Egyetem
T-485/2001.; 2001. június 24.

szakképzettségei:

biológia-kémia szakos tanár
környezetvédelmi és műszeres analitikus szakvegyész

SZTV

élővilágvédelem

szakterületen a 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdésének a) pontjának ab) alpontja, a 8. §, valamint a 9. § (1) bekezdése alapján nyilvántartásba vettem, számára a szakértői tevékenységet engedélyezem.

A névjegyzéki bejegyzés visszavonásig érvényes.

Budapest, 2011. április „ 11. ”.

Tolnai Jánosné Dr.
mb. főigazgató-helyettes

1016 Budapest, Mészáros u. 58/a, Telefon: 2249-108 Fax: 2249-246	Levél cím: 1539 Bp. Pf. 675	www.orszagoszoldhatosag.gov.hu orszagosz@zoldhatosag.hu
---	-----------------------------	--

MEGHATALMAZÁS

Alulírott **Képes Vince Ferenc**, mint a Matyó Öntözési Közösség Öntözési Szolgáltató Kft. (3400. Mezőkövesd, Szihalmi út 4.) vezetője, ezennel meghatalmazom a **Multiverzum Bt.-t** (4030. Debrecen, Tégláskert u. 98.) (képviselője: Biki Gyöngyi környezetvédelmi szakértőt), hogy a Matyó Öntözési Közösség Öntözési Szolgáltató Kft. beruházásában Mezőkövesd külterületein (Mezőkövesdi Járás) megvalósítandó öntöző területekhez szükséges előzetes környezetvédelmi vizsgálati dokumentációval kapcsolatos ügyintézkésekben a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályánál, az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóságnál, a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságnál képviseljen és eljárjon, valamint a Biki Gyöngyi cégkapun keresztül benyújtott előzetes környezetvédelmi dokumentációt a **Multiverzum Bt.** megbízásából szíveskedjenek benyújtani, illetve az eljárást intézni.

Debrecen, 2026. július 08

Képes Vince Ferenc

ügyvezető

MATYÓ ÖNTÖZÉSI KÖZÖSSÉG KFT.
3400 Mezőkövesd, Szihalmi út 4.

Asz.: 28820677-2-05

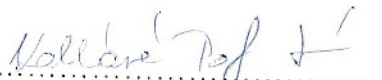
Céj. sz.: 05-09-033383

Bsz.: 12100011-10561702

Elöttünk, mint tanúk előtt:

1./
Név: **GÁSPÁR MARIANA**

Lakcím:

2./
Név: **KOLLÁR ANIKÓ**

Lakcím:

Ügyszám: 25-3-I.4/09-1036/2015.

Ügyintéző neve: Molnár Andrea

Tárgy: szakértői tevékenység engedélyezése

HATÁROZAT

JOGERŐS: 20¹⁵ év hó napján

Név: **Biki Gyöngyi**

Születési hely, idő: [REDACTED]

Anyja neve: [REDACTED]

Lakcím: [REDACTED]

.....
aláírás

Kamarai regisztrációs szám: **09-1036**

Oklevél megnevezése: **Okleveles öntözéses-meliorációs üzemmérnök**

Oklevél száma, kelte: **N.XIII-15/580/1978.06.21.**

Oklevél szak, szakirány: **Vízrendezési és Talajjavítási Ágazat**

Oklevél kibocsátója: **Debreceni Agrártudományi Egyetem Szarvasi Mezőgazdasági Főiskolai Kar**

Oklevél megnevezése: **Okleveles üzemszervező agrármérnök**

Oklevél száma, kelte: **5/1983.06.15.**

Oklevél kibocsátója: **Gödöllői Agrártudományi Egyetem**

számára az alábbi tevékenység folytatását engedélyezem, ezzel egyidejűleg a jogosultságot a Magyar Mérnöki Kamara által vezetett szakértői névjegyzékbe bejegyeztem:

SZKV- 1.1 Hulladékgazdálkodás szakterület (SZKV-1.1-09-1036)

Az engedély határozatlan ideig érvényes.

Az egyszerűsített határozat – a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény (továbbiakban: Kamarai törvény) 42. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdés szerinti közigazgatási hatósági jogkörben eljárva – a Kamarai törvény 3. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a 297/2009. (XII.21.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján került kiadásra.

Az indokolást és a jogorvoslatról szóló tájékoztatást a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 72. § (4) bekezdése alapján került mellőzésre.

Debrecen, 2015. január 20.

Dr. Dobozi Erika
HBM MK titkár

Tájékoztató:

A szakértői jogosultság gyakorlásának feltétele az adategyeztetési kötelezettség teljesítése és a kamarai tagdíj határidőben történő befizetése is!

Ügyszám: 25-4-I.4/09-1036/2015.

Ügyintéző neve: Molnár Andrea

Tárgy: szakértői tevékenység engedélyezése

HATÁROZAT

JOGERŐS: 20¹⁵ év⁰¹.....hó ²⁰.....napján

Név: **Biki Gyöngyi**

Születési hely, idő: [REDACTED]

Anyja neve: [REDACTED]

Lakcím: [REDACTED]

Kamarai regisztrációs szám: 09-1036

Oklevél megnevezése: **Okleveles öntözéses-meliorációs üzemmmérnök**

Oklevél száma, kelte: N.XIII-15/580/1978.06.21.

Oklevél szak, szakirány: **Vízrendezési és Talajjavítási Ágazat**

Oklevél kibocsátója: **Debreceni Agrártudományi Egyetem Szarvasi Mezőgazdasági Főiskolai Kar**

Oklevél megnevezése: **Okleveles üzemszervező agrármérnök**

Oklevél száma, kelte: 5/1983.06.15.

Oklevél kibocsátója: **Gödöllői Agrártudományi Egyetem**

.....
aláírás

sámára az alábbi tevékenység folytatását engedélyezem, ezzel egyidejűleg a jogosultságot a Magyar Mérnöki Kamara által vezetett szakértői névjegyzékbe bejegyeztem:

SZKV- 1.3 Víz- és földtani közeg védelem szakterület (SZKV-1.3-09-1036)

Az engedély határozatlan ideig érvényes.

Az egyszerűsített határozat – a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény (továbbiakban: Kamarai törvény) 42. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdés szerinti közigazgatási hatósági jogkörben eljárva – a Kamarai törvény 3. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a 297/2009. (XII.21.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján került kiadásra.

Az indokolást és a jogorvoslatról szóló tájékoztatást a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 72. § (4) bekezdése alapján került mellőzésre.

Debrecen, 2015. január 20.

Dr. Dobozi Erika
HBM MK titkár

Tájékoztató:

A szakértői jogosultság gyakorlásának feltétele az adategyeztetési kötelezettség teljesítése és a kamarai tagdíj határidőben történő befizetése is!

Hajdú-Bihar Megyei Mérnöki Kamara

4025 Debrecen, Arany J. u. 45.

Tel/Fax: (52)435-794; e-mail: hbmkmk@hbmmernokikamara.t-online.hu ;

web: www.hbmkmk.hu

Iktatószám: 224-2-I.4-09-081/2017.

Ügyintéző: Molnár Andrea

HATÓSÁGI IGAZOLVÁNY

Név: **SÁMI LAJOS**

Anyja neve: [REDACTED]

Születési helye: [REDACTED]

Születési ideje: [REDACTED]

Lakcím: **4031 Debrecen, Derék u. 253. 1/1.**

Kamarai nyilvántartási száma: **09-0481**

A Hajdú-Bihar Megyei Mérnöki Kamara Tagja és a Tervezői és a Szakértői névjegyzékben szerepel, ezáltal az alábbi szakterülete(ke)n folytathat tevékenységet.

Szakértői jogosultsága(i):

Engedély jele:	Szakterület tevékenységi köre:	Továbbképzési időszak vége:
SZKV-1.2	Levegőtisztaság-védelem	
SZKV 1.4	Zaj- és rezgésvédelem	

A hatósági igazolványt a szakmagyakorlási tevékenységet folytató kérelmére adtam ki.

A hatósági igazolványt a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVII törvény 42.§ (1) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 85.§ (1) bekezdésére került kiállításra.

Debrecen, 2017. augusztus 2.

Radics Beatrix
HBM MK mb. titkár